

Sateenkaariperheet^{ry}

Toimintakertomus 2017

Kevätkokouksen hyväksymä 24.3.2018

Sisältö

1.	Johdanto	3
2.	Vaikuttamistyö	3
	Kaikkien perheiden Suomi-hanke 2017–2019	5
	Yhteistyöverkostojen kehittäminen	5
	Kansainvälinen vaikuttamistyö	6
3.	Ammatillisen työn kehittäminen ja tiedon tuottaminen	7
	Ammatillinen koulutus sateenkaariperheistä	7
	Tutkimuksia ja selvityksiä sateenkaariperheiden hyvinvoinnista	8
	Väriä perhehoitoon -hanke 2016–2019	9
	Perhe-, parisuhde- ja eroneuvonnan kehittäminen	9
	Sateenkaariperheitä koskevat julkaisut	9
4.	Vertaistoiminta, perheiden tukeminen ja neuvonta	9
	Monimuotoista vertaistoimintaa perheille	9
	Vapaaehtoisesti toteutettua paikallistoimintaa 11 paikkakunnalla	11
	Leirimuotoinen vertaistuki palvelee koko Suomea	16
	Parisuhteita voimistava vertaistoiminta ennalta ehkäisee ongelmia	17
	Eroauttaminen ja vanhemmuuden tukeminen eron jälkeen	17
	Perheaikaa.fi -toiminta	17
	Vertaistoiminnan kehittäminen	18
	Perheiden ja perhettä suunnittelevien neuvonta	19
	Sateenkaariperheiden perhevalmennus	20
	Miten lapsia tehdään? -tilaisuudet	21
	Yhteisöllinen ja kulttuurinen toiminta	21
	Kansainvälinen sateenkaariperhepäivä	21
	Pride-tapahtumiin perheisisältöjä	21
5.	Perhesuhdekeskus tarjoaa hyvinvointia sateenkaarikansa perhesuhteisiin	22
	Perhesuhteita tukeva vertaistoiminta	22
	Ammatillinen tuki haastavissa perhetilanteissa	23
6.	Tukipalvelut	24
	Jäsenpalvelujen kehittäminen	24
	Viestintä	24
	Hallinto	25
	Henkilöstö	25
	Toimitilat	25
	Talous	25
7.	LIITE 1: Koulutukset	26
8.	LIITE 2: Kaikkien Perheiden Suomi –hankkeen toimintakertomus	29

1. Johdanto

Sateenkaariperheet ry on lastensuojelu- ja perhejärjestö, joka tekee

- Ihmisoikeustyötä
- Perhepolitiikan kehittämistyötä
- Lapsi-, perhe- ja nuorisotyötä
- Sosiaali-, terveys- ja koulutuspalveluiden kehittämistyötä
- Moninaisuuskasvatustyötä

Sateenkaariperheet ry kuuluu jäsenenä Lastensuojelun Keskusliittoon, Setaan, Ilgaan, Nelfaan, Transgender-Europeen, Parisuhdekeskus Katajaan, Sosteen ja Väestöliittoon.

Sateenkaariperheet ry:n toimintavuosi 2017 oli yhdistyksen kahdeskymmenes.

2. Vaikuttamistyö

Yhteiskunnallisen vaikuttamistyön pohjana toimii yhdistyksen kevätkokouksen vuonna 2014 vahvistama 'Perhepoliittiset tavoitteet 2014–2019' -tavoiteohjelma. Perhepoliittiset tavoitteet koostuvat 11 tavoitealueesta. Ensimmäistä kertaa tavoitteille asetettiin myös painopisteet seuraavalla vaalikaudelle. Toiseksi painopistealueeksi otettiin useamman kuin kahden vanhemman perheet ja toiseksi miehet ja miesten perheellistymismahdollisuudet. Uudeksi tavoitteeksi nostettiin esimerkiksi yhdenvertaisen sijaissynnytyslain säätäminen Suomeen.

Edellisenä vuonna eduskuntaan jätettyä kansalaisaloitetta äitiyslaista käsiteltiin lakivaliokunnassa koko vuoden ajan. Keväällä yhdistystä kuultiin aloitteen edustajana avoimessa kuulemisessa. Syksyllä yhdistys oli kuultavana asiantuntijana. Sateenkaariperheet ry koordinoi kampanjaa, jossa oli mukana laaja joukko yhteistyökumppaneita. Kampanja piti asian jatkuvasti myös julkisessa keskustelussa aktiivisella mediatyöskentelyllä. Keskustelua poliitikkojen kanssa käytiin läpi vuoden aktiivisesti.

Lapsen huolto- ja tapaamislain uudistushanke oli käynnissä koko toimintavuoden ajan. Sateenkaariperheet ry:llä oli hankkeen seurantarivissä edustus, jota kautta päästiin vaikuttamaan uudistuksen jokaiseen vaiheeseen erittäin menestyksellisesti. Loppuvuodesta ilmestyi työryhmän mietintö, joka täytti yhdistyksen tavoitteet harvinaisen hyvin. Sosiaaliselle vanhemmalle esitettiin tapaamisoikeutta ja vanhemmille suurempaa sopimusvapautta lapsen asumisesta, huollosta ja tiedonsaannista myös muulle kuin vanhemmalle. Asian yksityiskohdista lausuttiin kuitenkin loppuvuodesta.

Alkuvuodesta toteutettiin laaja tiedotuskampanjaa avioliittolain uudistumisen tuomista muutoksista yhteistyössä Setan ja Kelan kanssa. Tasa-arvoinen avioliittolaki astui voimaan maaliskuun alusta.

Alkuvuodesta luotiin vaikuttamissuunnitelma sijaissynnytyksen saamiseksi poliittiselle agendalle. Yhteistyössä Simpukan ja Kohtuuttomien kanssa järjestettiin keskustelutilaisuus pikkuparlamentissa, julkaistiin useita mielipidekirjoituksia ja syötettiin teemaa median käsiteltäväksi. Aloitettiin tutkimusseminaarin järjestelyt.

OM:n työryhmä antoi nimilain uudistuksesta mietinnön, joka ei juuri lainkaan huomionnut sukupuolen moninaisuuden vaatimuksia ja toivottua huonommin perheiden moninaisuutta. Asiaan pyrittiin vaikuttamaan lausunnoilla ministeriölle ja lakivaliokunnalle. Asiasta järjestettiin TransHelsinki –viikon keskustelutilaisuus yhdessä kumppanien kanssa.

Hallitus ryhtyi valmistelemaan perhevapaaudistusta alkusyksystä. Vietiin perheiden moninaisuuden huomioimisen näkökulmaa lukuisia eri reittejä päättäjien huomioon. Perhevapaaudistuksen rauettua työ kuitenkin kantoi hedelmää, koska päättäjät olivat valmiita parantamaan monimuotoisten perheiden vapaita vaikka kokonaisuudistus jäi toteuttamatta.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu vei naisparien hedelmöityshoitosyrjintätapauksen lautakunnan käsiteltäväksi loppuvuodesta 2015. Päätös tuli viimein loppuvuodesta 2016 ja se oli langettava. Klinikat kuitenkin kiistivät asian ja valittivat alkuvuodesta 2017 hallinto-oikeuteen, jonka päätöstä ei tullut vuoden 2017 puolella.

Vaikuttamistyötä translain saamiseksi uuden hallituksen ohjelmaan on tehty Amnestyn vetämän verkoston kanssa yhteistyössä. Yhdistys on kiinnittänyt erityistä huomiota siihen, miten trans- ja vanhemmuuslakien pykälät vaikuttavat transihmisten lasten oikeusturvaan. Toiminnanjohtajan puheenjohtama lapsiasiavaltuutetun työryhmä järjesti marraskuussa pyöreää pöydän keskustelun lapsen itsemäärämisoikeudesta sukupuoleen. Keskustelulla pyrittiin valmistautumaan lasten huomioimiseen tulevassa translain uudistuksessa.

Toimintavuoden aikana valmistauduttiin Lapsen oikeuksien sopimuksen raportointiin. Alkuvuodesta annettiin lausunto Lastensuojelun Keskusliitolle järjestöjen varjoraporttia varten, ja toukokuussa annettiin lausunto Ulkoministeriölle valtion raportin valmistelua varten.

Yhdistys jatkoi vaikuttamistyötään myös adoptiolautakunnan täysistunnossa, jossa saeurattiin toimintavuoden aikana miten yhteisen adoption mahdollistuminen alkuvuodesta samaa sukupuolta oleville pareille eteni palvelujärjestelmässä. Adoptioerheet ry:n kanssa suunniteltiin yhteistä vaikuttamis-, tiedottamis- ja vertaistoimintaa samaa sukupuolta oleville adoptiohakijoille ja –vanhemmille.

Yhdistys osallistui myös aktiivisesti kansainväliseen vaikuttamistyöhön yhdessä muiden eurooppalaisten sateenkaariperhejärjestöjen eli Nelfan, Ilga-Euroopan ja kansainvälisen sateenkaariperhepäivän koordinaatioryhmän kanssa.

Lausunnot

Konservatiivihallituksen aikana ei juurikaan ole valmisteltu lakialoitteita, jotka liittyisivät sateenkaariperheiden aseman parantamiseen.

- Lausunto lapsenhuoltolain uudistuksesta oikeusministeriölle 23.11.2017
- Lausunto nimilain uudistamisesta lakivaliokunnalle 18.10.2017
- Lausunto nimilain uudistustyöryhmän mietinnöstä oikeusministeriölle 2.6.2017
- Huomioita lapsen oikeuksien sopimuksen määräaikaishoitoinnista Suomessa Ulkoasianministeriölle 5.5.2017
- Lausunto äitiyslaista lakivaliokunnalle 20.4.2017
- Lausunto oikeusministeriölle avioliittoasetuksen muuttamisesta 16.1.2017

Yhdessä Monimuotoiset perheet -verkoston kanssa annetut lausunnot:

- Perhe-eläketyöryhmä, STM, 13.4.2017
- Äitiyslaki, lakivaliokunta 24.4.2017
- Nimilaki, STM, 16.6.2016
- Laki lastenhoidon tuista, STM, 14.8.2017
- STM Perhevapaaudistuksen kick off (pyydetty puheenvuoro) 26.9.2017
- Oheishuoltajuus, perhevapaat, huolto- ja tapaamisoikeus, Oikeusministerin tapaaminen 4.10.2017
- Nimilaki, lakivaliokunta 5.10.2017
- Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta, OM, 24.11.2017

- STM Perhevapaaudistuksen kuuleminen (pyydetty puheenvuoro) 21.12.2017

Tiedotteet ja kannanotot

- Mielopidekirjoitus: Sijaissynnytystä koskeva lainsäädäntö pitäisi saada ajan tasalle HS 13.5.2017
- Tiedote: Tässä 5 asiaa, jotka avioliittolain jälkeen ovat paremmin 20.1.2017
- Tiedote: Sateenkaariperheet ry - 20 vuotta lapsen asialla 25.10.2017
- Tiedote: Elämäntyöpalkinto Kaisa Niittyselle sateenkaariperheiden eteen tehdystä työstä 30.10.2017
- Tiedote: Sateenkaariperheet mukana Mikkeli Pridessa 23.11.2017

Edustukset

- Toiminnanjohtaja toimi adoptiolautakunnan täysistunnon jäsenenä (varajäsen Anna Moring)
- Toiminnanjohtaja toimi Lapsiasiain neuvottelukunnan jäsenenä (kausi 2015–2019)
- Toiminnanjohtaja toimi Lapsiasiain neuvottelukunnan HLBTI ja lapset -työryhmän puheenjohtajana (kausi 2015–2019), projektipäällikkö ja tutkija jäsenenä
- Projektipäällikkö toimi Lain lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta seurantatyöryhmässä (OM)
- Projektipäällikkö toimi yhdistyksen edustajana Kuluttajaparlamentin tarkkailijajäsenenä (Kuluttajaliitto)
- Toiminnanjohtaja toimi yhdistyksen edustajana Monimuotoiset perheet –verkostossa
- Puheenjohtaja toimi Setan kv-työryhmän jäsenenä
- Toiminnanjohtaja ja puheenjohtaja toimivat yhdistyksen edustajina Ilga-Europen vuosikokouksessa Varsovassa
- Projektipäällikkö toimi yhdistyksen edustajana Perhejärjestöjen yhteistyöfoorumissa
- Vertaistoiminnan koordinaattori toimi yhdistyksen edustajana Väestöliiton Perhenetti-hankkeen koordinaatioryhmässä
- Vertaistoiminnan koordinaattori toimi Sinuiksi-hankkeen asiantuntijaryhmässä
- Koulutussuunnittelija toimi Rainbow Rights –hankkeen ohjausryhmässä
- Hallituksen jäsen Juha-Pekka Hippi toimi Nelfan hallituksen jäsenenä ja yhdistyksen edustajana Nelfan vuosikokouksessa

Kaikkien perheiden Suomi-hanke 2017–2019

Kaikkien Perheiden Suomi –hanke sai kolmevuotisen jatkorahoituksen Stealta. Kyseessä on vuosina 2017–2019 toimiva vaikuttamistyön hanke, jonka takana on Monimuotoiset perheet -verkosto ja sen kymmenen jäsenjärjestöä. Sateenkaariperheet ry hallinnoi hanketta verkoston puolesta. Useat verkoston perhepoliittisista tavoitteista edistävät suoraan tai välillisesti yhdistyksen perhepoliittisia tavoitteita. Äitiyslain säätäminen on yksi verkoston itselleen ottama tavoite, jota hanke voi aktiivisesti edistää. Hanke on erittäin keskeinen osa yhdistyksen vaikuttamistyötä. Se ei korvaa yhdistyksen tekemää työtä, vaan täydentää sitä ja antaa tukea ja leveämmät hartiat kun niitä tarvitaan. Hanke inspiroi, ideoi ja lietsoo verkoston järjestöjen tekemää vaikuttamistyötä. Iso osa yhdistyksen perhepoliittisista tavoitteista on kuitenkin sellaisia, joihin verkosto ja hanke eivät juurikaan voi antaa tukeaan. Hankkeen toimintakertomus 2017 löytyy kokonaisuudessaan tämän toimintakertomuksen liitteestä.

Yhteistyöverkostojen kehittäminen

Strateginen verkostoituminen on ollut jo pitkään yhdistyksen vaikuttamistoiminnan kulmakiviä. Toimintavuoden aikana käynnistettiin runsaasti uusia yhteistyöverkostoja ja kehitettiin olemassa olevia.

- Lapsiasiavaltuutetun kanssa yhteistyö on vakiintunut hyvin kiinteäksi, kun valtuutettu perusti HLBTI ja lapset -työryhmän ja kutsui yhdistyksen toiminnanjohtajan sen puheenjohtajaksi kaudelle 2015-2019.
- Yhdenvertaisuusvaltuutetun kanssa tehtiin vuonna 2017 yhteistyötä ennen kaikkea hedelmöityshoitosyrjinnän kitkemiseksi.
- Mannerheimin Lastensuojeluliiton rooli yhdistyksen kumppanina on kasvanut entisestään. Yhteistyötä on tehty vaikuttamistoiminnassa (esim äitiyslaki), tutkimushankkeessa ja MLL:n lasten puhelimen kanssa.
- Perhehoitohankkeen suunnittelemiseksi kerätty laaja verkosto perhehoidon alalla toimivia järjestöjä ja kuntia teki yhteistyötä ja valmisteli hankesuunnitelman Väriä perhehoitoon – sateenkaarikansa lastensuojelun perhehoidon resurssiksi. Hankkeelle haettiin Stean avustusta, jota ei vielä myönnetty vuoden 2017 haussa.
- Kansanedustajien HLBTI-työryhmä on uusi merkittävä yhteistyökumppani, esimerkiksi avioliittolain, translain ja äitiyslain osalta.
- Toimintavuoden aikana verkostoiduttiin Simpukan, Kohtuuttomat ry:n ja Väestöliiton kanssa sijaissynnyyslainsäädännön edistämiseksi.
- Ihmisoikeusjärjestöjen Amnesty ja Ihmisoikeusliitto kanssa tehtiin yhä tiiviimpää vaikuttamisyhteistyötä, ennen kaikkea translain ja äitiyslain osalta.
- Yhdistys jatkoi syksyllä 2015 perustetun äitiyslaki-kampanjan yhteistyöverkoston koordinoitua kansalaisaloitteen tukemiseksi ja tiedottamiseksi.
- *Monimuotoiset perheet -verkosto* on kymmenen perhejärjestön verkosto, joka käynnisti yhteisen vaikuttamistyön hankkeen vuonna 2013. Yhdistyksen merkittävin yhteistyöverkosto.
- Tutkimushankkeen käynnistymisen myötä aktiivista tutkimusyhteistyötä on tehty THL:n, Väestöliiton Väestöntutkimuslaitoksen, Tampereen yliopiston Hoitotieteen, MLL:n, Suomen Mielenterveysseuran ja Lastensuojelun Keskusliiton kanssa.
- Seta ry on yhdistyksen kattojärjestö ja vaikuttamistyön kumppanina kaikista merkittävin. Sateenkaariperheet ry:n työ niveltyy Setan toimintaan hyvin saumattomasti.
- *Väestöliiton* kanssa yhteistyössä jatkettiin perheaikaa.fi –palvelun yhteistä tuottamista. Väestöliiton kanssa yhteistyössä on käynnissä myös yhdistyksen tutkimushanke. Väestöliitto oli aktiivinen äitiyslakikampanjassa.
- Lastensuojelun Keskusliitto on yhdistyksen tutkimushankkeen ja perhehoitohankkeen kumppani. Lisäksi keskusliitto on keskeinen kumppani vaikuttamistyössä.
- Perhesuhdekeskus kehittänyt aloitteellisenä ja aktiivisena osapuolena Setan jäsenjärjestöjen yhteistyötä liittyen palveluohjaukseen ammatillisen tuen tarjoajien kesken ja ryhmänohjaajakoulutukseen
- Perhesuhdekeskuksen myötä yhteistyötä on tehty aiempaa laajemmin pari- ja perhesuhteiden hyvinvointiin ja eroauttamiseen liittyvien toimijoiden kanssa (mm. kirkon perheneuvonta, Sininauhaliiton erotyö, pk-seudun eropalvelut, Parisuhdekeskus Kataja)

Muita tärkeitä yhteistyökumppaneita, joiden kanssa on toimittu aktiivisesti vuoden 2017 aikana, ovat ainakin Trasek ry, Regnbågsankan ja joukko Setan paikallisjärjestöjä.

Kansainvälinen vaikuttamistyö

Vuoden 2017 aikana yhdistys toimi aktiivisesti Euroopan sateenkaariperheyhdistysten kattojärjestössä Nelfassa (Network of European LGBT Families Associations), jonka perustajajäsen yhdistys on. Yhdistyksen hallituksen jäsen Juha-Pekka Hippi toimi Nelfan hallituksen jäsenenä. Muita kansainvälisen vaikuttamistyön tärkeitä kumppaneita (ja

kattojärjestöjä) ovat Transgender Europe, Ilga ja ennen kaikkea sen eurooppalainen osasto, Ilga-Eurooppa. Yhdistyksen kv-aktivistit toimivat myös Setan kv-työryhmässä. Yhdistys osallistui Nelfan ja Ilga-Euroopan vuosikokouksiin.

Nelfa ja sen sisarjärjestöt muilla mantereilla järjestivät kuudetta kertaa Kansainvälisen sateenkaariperhepäivän 6.5.2017. Sateenkaariperhepäivän tapahtumia järjestettiin kuudella paikkakunnalla.

3. Ammatillisen työn kehittäminen ja tiedon tuottaminen

Ammatillinen koulutus sateenkaariperheistä

Vuonna 2017 koulutustoimintaa toteutettiin osin opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittaman koulutushankkeen Sateenkaariperheet ja ammatillinen osaaminen puitteissa ja osin sisällytettynä yhdistyksen perustoimintaan. Hankekausi päättyi virallisesti 30.9., mutta hankkeen koulutussuunnittelija Sanna Nevalan työsuhde päättyi jo 30.4.2017. Koulutusten koordinointi siirtyi 1.5. alkaen yhdistyksen järjestösihteerille Laura Valomalle.

Koulutushankkeen aikana koulutukset kohdennettiin erityisesti varhaiskasvatukseen ja koulun ammattilaisiin ja tavoitteena oli lisätä tietoa sateenkaariperheistä, osaamista sateenkaariperheiden kohtaamiseen sekä taitoa käsitellä sateenkaariperheteemoja lasten ja nuorten kanssa. Tämän lisäksi tavoitteena oli mm. viedä sateenkaariperheen kohtaamisen koulutussisältöjä eri tavoin osaksi tulevien ammattilaisten peruskoulutusta sekä jalkauttaa esi- ja perusopetuksen uusia opetussuunnitelmia perheiden monimuotoisuuden osalta. Hankkeen tavoitteet saavutettiin erittäin hyvin. Koulutushankkeesta raportoitiin erikseen loppuraportissa, joka on luettavissa yhdistyksen verkkosivuilla.

Koulutushankkeessa tehtiin aktiivisesti kohdennettua koulutusmarkkinointia, mutta kevään aikana markkinointia vähennettiin koulutushankkeen päättymisen vuoksi. Hankkeen aikana koulutukset olivat maksuttomia ja kouluttamisesta vastasi pääasiallisesti koulutussuunnittelija sekä koulutetut vapaaehtoiset. Hankkeen päättymisen jälkeen koulutukset muuttuivat jälleen maksullisiksi (100e/45min), ja kouluttajina toimivat yhdistyksen työntekijät sekä koulutetut vapaaehtoiset. Lisäksi kouluttajina toimivat vuoden 2017 aikana muut asiantuntijat ja yhteistyökumppanit. Koulutusmarkkinoinnin lopettamisen ja koulutusten maksullisuuden johdosta koulutuskysyntä on vähentynyt koulutushankkeen päätyttyä.

Ammatillisia koulutuksia järjestettiin vuonna 2017 yhteensä 34 kappaletta 13 eri paikkakunnalla ympäri Suomen. Koulutuksilla (yht. 73 oppituntia) tavoitettiin 1130 perheitä työssään kohtaavaa ammattilaista tai tulevaa ammattilaista.

Lähes kaikki koulutukset olivat toimijakohtaisia koulutuksia. Koulutushankkeen päätösseminaarina järjestettiin avoin koulutus Sukupuolen moninaisuus, perhe ja lapset. Koulutus toteutettiin toukokuussa Tampereella yhteistyössä Setan Transtukupisteen kanssa. Perheaikaa.fi-sivuston kaikille avoimet verkkoluennot ovat tavoittaneet myös ammattilaisia. Verkkoluentojen teemoja olivat

- Suomalaisten sateenkaariperheiden lasten ja nuorten hyvinvointi (tutkimushanke)
- Eläminen suomalaisessa sateenkaariperheessä: Lasten ja nuorten kokemukset (tutkimushanke)
- Sateenkaariperheen lapsi aloittaa päivähoitossa (koulutushanke)
- Päivähoito ja sateenkaariperheet (koulutushanke).

Parisuhdekeskus Katajan kanssa toteutettiin yhteinen alaseminaari Sateenkaarirakkaussuhteista Emma ja Elias -ohjelman Parisuhteen tukeminen lapsiperheissä -seminaaripäiviin.

Yhdistyksen koulutuksista saatu palaute on ollut erinomaista. Koulutussisältöjä on kehitetty aktiivisesti koulutuspalautteen, tutkimushankkeesta saadun tiedon ja perheiden kokemusten pohjalta.

Yhdistyksen oppaita ja esitteitä jaettiin runsaasti koulutusten yhteydessä. Keväällä yhdistyksessä tuotettiin ja julkaistiin kuusi lyhyttä sateenkaariperhevideota, joita hyödynnettiin myös ammatillisissa koulutuksissa. Vuoden 2017 alussa Seta julkaisi uuden Opitaan yhdessä! -oppaan sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuudesta opettajille, ja oppaan työstämiseen osallistuttiin sateenkaariperhe-näkökulmasta.

Vapaaehtoiskouluttajien verkostoa vahvistettiin ja osaamista kehitettiin yhdistyksen koulutustoiminnan jatkuvuuden ja laadun takaamiseksi koulutushankkeen päätyttyä. Kevään aikana koulutussuunnittelija perehdytti vapaaehtoiskouluttajia mm. käymällä kouluttamassa yhdessä heidän kanssaan. Lisäksi vapaaehtoiskouluttajille järjestettiin huhtikuussa kahden päivän täydennyskoulutus Helsingissä. Vuoden lopussa vapaaehtoiskouluttajia oli yhteensä 13kpl Kotkassa, Oulussa, Helsingissä, Vaasassa, Kuopiossa ja Jyväskylässä. Heistä yhdeksän koulutti omilla paikkakunnillaan vuoden 2017 aikana.

Vuoden aikana kartoitettiin rahoitusmahdollisuuksia uudelle koulutushankkeelle. Heti alkuvuodesta haettiin rahoitusta yhdessä Setan kanssa yhteiselle koulutushankkeelle Opetushallituksen opetustoimen henkilöstön täydennyskoulutus -rahoituksesta. Hankkeen suunnitteluun osallistui myös Regnbågsankan rf. Hankkeen teemana olisi ollut sukupuolen, seksuaalisen suuntautumisen ja sateenkaariperheiden moninaisuus varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa ja lukiossa, mutta rahoitusta ei saatu. Opetushallituksen palautteen mukaan hankesuunnitelma oli laadittu sisällöllisesti erittäin hyvin, mutta taloussuunnitelmaa olisi pitänyt tarkistaa, jos olisi halunnut hakea rahoitusta uudelleen seuraavalla kierroksella. Työntekijäresurssien vähyyden vuoksi vuoden 2017 lopulla päätettiin, että uutta rahoitusta ei haeta, sillä kyseisen hankkeen ei olisi ollut mahdollista työllistää omaa hanketyöntekijää, vaan koordinointi olisi jäänyt yhdistyksen työntekijöille muiden työtehtävien lisäksi.

Tutkimuksia ja selvityksiä sateenkaariperheiden hyvinvoinnista

Sateenkaariperheiden lasten hyvinvointi 2014–2018 -tutkimushankkeessa työskenteli tutkija Kia Aarnio. Kevään 2017 aikana analysoitiin tilastollisin ja laadullisin menetelmin sateenkaariperheiden 10–12-vuotiaiden lasten ja 13–18-vuotiaiden nuorten laajojen kyselyiden vastauksia, jotka on kerätty syys–joulukuussa 2015. Tuloksista ja niiden perusteella vedettävistä johtopäätöksistä laadittiin laaja tutkimusraportti, joka julkaistiin kesäkuussa Väestöliiton julkaisusarjassa (Aarnio, Kallinen, Kylmä, Solantaus & Rotkirch, 2017). Raportti sisältää myös vuonna 2016 toteutetun 7–10-vuotiaiden lasten haastattelututkimuksen tulokset ja niiden johtopäätökset.

Syksyllä 2017 sekä alkuvuodesta 2018 analysoitiin sateenkaariperheiden 7–18-vuotiaiden lasten vanhempien laadullinen ja määrällinen kyselyaineisto, joka on kerätty syys–joulukuussa 2015 sekä kesä–marraskuussa 2016. Tuloksista ja niiden johtopäätöksistä kirjoitettiin laaja tutkimusraportti, joka julkaistiin Väestöliiton julkaisusarjassa maaliskuussa 2018 (Aarnio, Kylmä, Solantaus & Rotkirch, 2018). Tammikuussa 2018 järjestettiin fokusryhmä, jossa sateenkaariperheiden vanhemmat keskustelivat tutkimustuloksista tutkijan kanssa. Kyselytutkimusten ja fokusryhmätyöskentelyn perusteella laadittiin maaliskuussa 2018 toimenpide-ehdotukset, jotka julkaistiin samaan aikaan vanhempien tutkimusraportin kanssa.

Tutkimushankkeen yhteistyökumppaneiden muodostama ohjausryhmä, johon kuuluu Väestöliitto, THL, MLL, LSKL, Suomen Mielenterveysseura sekä Tampereen yliopiston Terveystieteiden

yksikön hoitotieteen laitos, kokoontui kerran vuoden 2017 aikana. Yhteistyötä tehtiin Jyväskylän yliopiston tutkijan Annukka Lahden kanssa liittyen sateenkaariparien eroihin ja sateenkaari-ihmisten perhesuhteisiin. Tutkimushankkeen puitteissa pidettiin kuusi tieteellistä esitystä: toukokuussa Transseminaarissa Tampereella ja kahtena Väestöliiton Perheaikaa-nettiluentona, kesäkuussa osana Pride-viikon ohjelmaa ja tutkimusraportin julkaisuseminaarissa sekä marraskuussa Väestöliiton tutkijaseminaarissa. Raportin julkaisun yhteydessä annettiin useita TV-, radio- ja lehtihaastatteluja. Tutkimushankkeen rahoittaa OKM.

Tutkimushankkeen lisäksi yhdistys tukee sateenkaariperheitä koskevaa tutkimus- ja kehittämistoimintaa neuvomalla opinnäytetyöntekijöitä, konsultoimalla tutkimushankkeita, listaamalla nettisivuilla tutkimustarpeita ja etsimällä vapaaehtoisia tutkimukseen osallistujia. Vuoden 2017 aikana yhdistys neuvoi noin 50 kertaa opinnäytetyön tekijöitä. Opiskelijat perehtyvät sateenkaariperheteemoihin ja toimivat omissa opiskeluryhmissään sateenkaariperhetietouden asiantuntijoina ja kouluttajina. Suuri osa neuvottavista on valmistumassa sosionomiksi, osa muun muassa kättilöiksi ja kasvatustieteen maistereiksi. Vuonna 2017 valmistui AMK-opinnäytetyö, jossa analysoitiin yhdistyksen keräämä kyselyaineisto sosiaalisten vanhempien kokemuksista (Takala, 2017), sekä pro gradu -tutkielma sateenkaariperheiden yli 18-vuotiaiden lasten kokemuksista (Salow, 2017), joiden tekoprosessiin yhdistyksen tutkija osallistui.

Väriä perhehoitoon -hanke 2016–2019

Hankkeelle ei saatu rahoitusta. Hankkeen toimintoja ei ole kyetty järjestämään muulla rahoituksella. Omien työntekijöiden työpanos ei ole muiden tehtävien ohessa riittänyt hankkeessa suunniteltujen toimenpiteiden tekemiseen. Yritetään hakea hankkeelle uudestaan rahoitusta.

Perhe-, parisuhde- ja eroneuvonnan kehittäminen

Perhe-, parisuhde- ja eroneuvonnan ammatillista kehittämistyötä on tehty ennen kaikkea osana Perhesuhdekeskus-toimintaa (ks luku 5).

Sateenkaariperheitä koskevat julkaisut

Toimintavuoden aikana julkaistiin seuraavat materiaalit:

- Tutkimusraportti: Sateenkaariperheiden lasten ja nuorten hyvinvointi ja kokemukset (266s.)
- Uusintapainokset koululaisen oppaasta, ero-oppaasta sekä oppaasta kouluille ja päiväkodeille
- Viisi noin 5-minuttista videota erilaisista sateenkaariperheistä (tuotettiin osana perheaikaa.fi -toimintaa)

4. Vertaistoiminta, perheiden tukeminen ja neuvonta

Monimuotoista vertaistoimintaa perheille

Sukupuoleltaan moninaisten perheet

Toimintavuoden vuositeemana olivat perheet, joissa vähintään yksi vanhemmista kuuluu sukupuolivähemmistöön. Toiminnan kehittämisen tueksi ja pohjaksi muodostettiin sukupuolen moninaisuuden työryhmä, jonka tehtävänä oli kartoittaa tarpeita ja toiveita muun muassa vertaistoiminnan, kouluttamisen ja vaikuttamistyön suhteen. Ryhmä, johon ilmoitautui mukaan

yhdeksän henkilöä, kokoontui yhden kerran. Ryhmän koollekutsuja joutui vetäytymään vastuusta elämänmuutosten vuoksi. Työryhmän tueksi perustettiin facebook-ryhmä, jossa käytiin hiljaiseen keskustelua.

Kaksi innokasta ryhmänvetäjää koulutettiin Setan ryhmänohjaajakoulutuksessa, joka oli suunnattu ihmisille, jotka vetävät ryhmiä sukupuolivähemmistöille. Nämä kaksi koulutettua ryhmänohjaajaa käynnistivät ryhmän sukupuolivähemmistöön kuuluville vanhemmille tai vanhemmuutta suunnitteleville. Ryhmän ensimmäinen kokoontuminen pidettiin heinäkuussa Helsinki Pride -viikolla. Molemmat ryhmänvetäjät saivat loppukesästä perheellisäystä, minkä vuoksi ryhmän kokoontumiset jäivät ensimmäisenä vuotena kahteen tapaamiskertaan suunnitellun kolmen sijasta.

TransHelsinki-viikolla järjestettiin perhetapaaminen Espoon Duudson Parkissa ja sukupuolivähemmistöön kuuluvien vanhempien ja vanhemmuudesta haaveilevien vertaisryhmä. Nettiryhmä perheellisille transihmisille ja heidän kumppaneilleen alkoi TransHelsinki-viikon päätteeksi. TransHelsingin tiedotuskanavia haluttiin hyödyntää ryhmän ilmoittautumisen ajan. Yhdessä muiden järjestäjätahojen kanssa järjestettiin kynttilämielenosoitus ja tehtiin kannanotto, jossa ihmisoikeusjärjestöt vaativat transihmisten syrjinnän lopettamista kansainvälisenä transmuistopäivänä.

Vuonna 2016 toteutettiin nettikysely Sukupuolen moninaisuus ja vanhemmuus, johon saatiin vastauksia 95:ltä sukupuolivähemmistöön kuulualta. Kyselyn vastaukset purettiin ja koostettiin työryhmän käytettäväksi. Alettiin koota tekstiä oppaaseen, kuinka kertoa lapselle vanhemman sukupuolen moninaisuudesta ja sukupuolenkorjausprosessista. Kartoitettiin siitä, mitä sukupuoli-identiteetin tutkimusyksiköissä kerrotaan perheellistymismahdollisuuksista ja niiden huomioimisesta sukupuolenkorjausprosessissa. Ohjeistus poliklinikoinikoille.

Ryhmä sukupuoltaan pohtiville lapsille, varhaisnuorille ja heidän perheilleen järjestettiin yhteistyössä Transtukupisteen kanssa neljä kertaa. Tapaamisiin osallistui yhteensä 154 henkilöä. Ryhmä on kasvattanut suosiotaan vuosi vuodelta ja saatu palaute on ollut erinomaista. Ryhmässä käyneet perheet ovat löytäneet toisensa ja vuoden toisen tapaamisen päätteeksi vanhemmat pitivät perustamiskokouksen, jonka seurauksena syntyi Translasten ja -nuorten perheet ry.

Miestoiminta

Miesten omassa facebookin keskustelu- ja tiedotusryhmässä Sateenkaari-isä(ksi) oli vuoden 2017 lopussa 73 jäsentä. Pelkästään miehille suunnattuja tapaamisia järjestettiin kolme.

- Miesten tapaaminen Helsinki Prideilla
- Miten miehet tekevät lapsia -tilaisuus Helsinki Prideilla
- Transisien viikonloppu Naantalissa

Uusperheteroiminta

Uusperheet olivat edellisen toimintakauden painopistealue. Tuolloin tehtyjen suunnitelmien pohjalta toteutettiin uusperheille seuraavanlaista toimintaa:

- Uusperheiden suljettu nettiryhmä pidettiin huhtikuussa
- Uusperhetapaaminen Helsingissä huhtikuussa
- Uusperheiden leiri pidettiin heinäkuussa Turussa
- Uusperheiden entuudestaan lapsettomien aikuisten facebook-ryhmässä oli 10 jäsentä.
- Uusperheiden aikuisille perustettiin oma facebook-ryhmä, joka toimi aluksi uusperheleirillä olleiden 10 henkilön keskustelupaikkana ja avataan vuonna 2018 myöskin muille uusperheellisille
- Päätettiin, että ensimmäinen tuettu uusperheloma järjestetään 2019 yhteistyössä Hyvinvointilomien tai Maaseudun terveys- ja lomahuolto ry:n kanssa

Apilaperhetoiminta

Apilaperheille suunnattuja tapahtumia ei toimintavuoden aikana järjestetty. Aiemmin tapaamisia pitänyt vapaaehtoinen vetäytyi tehtävästään. Vanhemmuuskumppanuus speed date -tapahtumaa suunniteltiin Helsinki Prideille kuten myös apilaperhepaneelia. Deittitapahtumaan suunniteltu juontaja oli niin kiireinen, että tapahtumaa ei tänä vuonna saatu toteutettua. Jäätiin pohtimaan muita mahdollisia juontajia. Apilaperhepaneelin ajankohdaksi suunniteltu Helsinki pride -viikko osoittautui huonoksi, koska se ei sopinut kokemuskouluttajien aikatauluihin. Koska tilaisuuteen haluan varmuudella hyvät puhujat, tilaisuus päätettiin toteuttaa vuonna 2018.

Eryteisesti apilaperhettä ja vanhemmuuskumppanuutta suunnitteleville perustettiin facebook-ryhmä Kumppanuusvanhemmat tai -vanhemmuutta suunnittelevat. Ryhmässä oli vuoden lopussa 97 jäsentä.

Apilaperhettä suunnittelevia neuvottiin runsaasti neuvontapalveluiden kautta. Moni kysyy neuvoja juridisissa ja muissa byrokraattisissa kysymyksissä, mutta neuvoja vanhemmuuskumppaneiden löytämiseksi tuli edellisvuoden tapaan runsaasti. Sateenkaariperheet ry on selvästi lunastanut paikkansa ydinperheestä poikkeavien ja etenkin vanhemmuuskumppanuusperheiden asiantuntijatahona. Useita yhteydenottoja tuli myös ihmisiltä, jotka haaveilivat heteroparisuhteesta, mutta sen puuttuessa toivoivat vanhemmaksi tulemistä esimerkiksi yhdessä miesparin kanssa. Vanhemmuuskumppaniksi.fi-palvelun käynnistämiseen etsittiin vapaaehtoisia tuloksetta. Ihmisiä ohjattiin etsimään vanhemmuuskumppaneita mm. sateenkaariperhe-keskustelufoorumin, apilatapahtumien, alkutaipaleiltojen sekä yleisten nettikeskustelu- ja treffipalstojen kautta.

Koululaisten toiminta

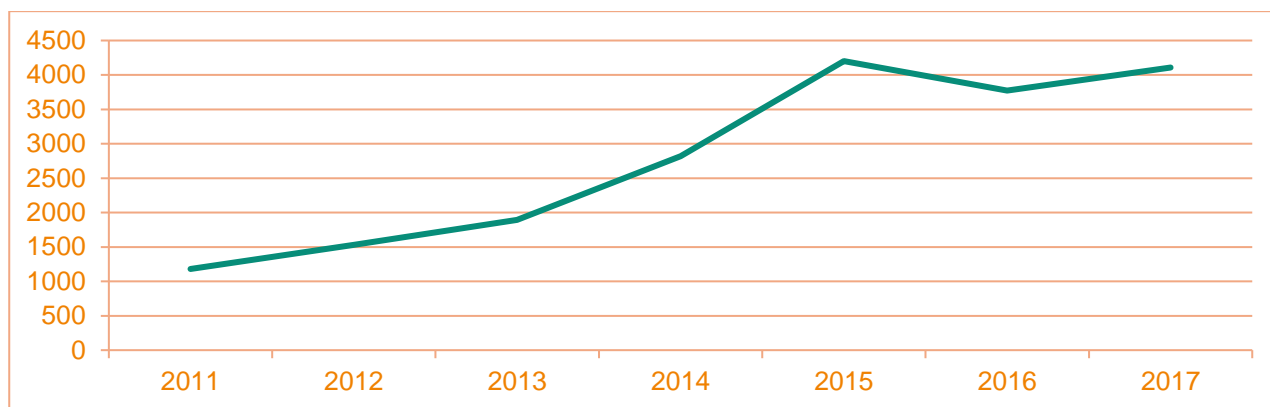
- Koululaisille järjestettiin paikallisesti ikiomaa toimintaa Helsingissä, Tampereella ja Turussa. Näistä toiminnoista tarkemmin alueittain alla.
- Koululaisten ja vanhempien keväinen leiri järjestettiin jo kuudennen kerran. Ensimmäistä kertaa leiripaikkakuntana ei toiminut Ylöjärvi, vaan Turku. Leirillä panostettiin perheiden yhteiseen tekemiseen. Leirille osallistui 16 henkilöä kuudesta perheestä.
- Kesän perheleirin yhteyteen järjestettiin edellisvuosien tapaan koululaisille oma rinnakkaisleiri, ja tämä järjestely sai sekä vanhemmilta että lapsilta erittäin hyvää palautetta. Koululaisten leirille osallistui 30 nuorta.
- Helsingissä järjestettiin yhden päivän pituinen syysloman päiväleiri, jonne vanhemmat olivat myös tervetulleita.

Vapaaehtoisesti toteutettua paikallistoimintaa 11 paikkakunnalla

Paikallistapaamisissa ja muissa paikallisissa tapahtumissa käyneiden osallistujien määrä on pysynyt vakaana muutaman viime vuoden. Paikallistapaamisten suunnittelusta ja järjestämisestä huolehtivat kunkin paikkakunnan vapaaehtoiset, jotka yhdessä muodostavat paikallistiimin. Vertaistoiminnan koordinaattori koordinoi paikallistiimien toimintaa. Kolmella paikkakunnalla kaupunki tukee paikallistoimintaa avustuksilla, joilla kustannetaan oman kaupungin toiminnan toimintakuluja.

Taulukko: Osallistumiset paikallistoimintaan

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Helsinki	400	720	1065	1655	2046	2010	2305
Jyväskylä	200	290	240	200	343	247	165
Kymenlaakso	0	0	0	30	32	43	46
Kuopio	0	0	0	20	12	20	109
Mikkeli	0	20	100	20	20	20	0
Oulu	120	100	110	125	143	196	310
Pori	0	0	0	80	97	137	147
Rovaniemi	60	20	20	0	20	20	26
Seinäjoki	0	0	0	100	94	88	0
Tampere	150	140	190	249	693	705	777
Turku	250	200	170	342	701	287	223
YHTEENSÄ	1180	1530	1895	2821	4201	3773	4108

Taulukon luvut sisältävät osallistumiset vain alla kuvattuihin **paikallisiin** tapahtumiin. Mukana ei ole perhevalmennusten, parisuhdetoiminnan, leiritöiden, perheaikaa.fi-toiminnan ja muun valtakunnallisen vertaistoiminnan lukuja, koska ne tilastoidaan erikseen.

Helsinki

Pääkaupunkiseudun paikallistiimi järjesti vuoden aikana kahdeksan kaikille avointa *perhetapaamista* Leikkipuisto Linjan sisätiloissa ja yhdistyksen toimitiloissa. Pride-viikon arkitapaamista lukuun ottamatta perhetapaamiset sijoituivat viikonloppuun. Arki-iltaisin järjestettiin lisäksi neljä iltaperhekahvilaa.

Perhetapaamisissa on ollut vaihtelevasti pientä tekemistä ja teemaa, kuten askartelua, mutta myös aikaa ja mahdollisuus avoimelle keskustelulle, tutustumiselle, kuulumisten vaihdolle sekä nyyttärihenkiselle kahvitelulle. Iltaperhekahviloissa on ollut tarjolla syötävää pientä omavastuuhintaa vastaan. Yhden iltaperhekahvilan yhteydessä oli uuden, sateenkaariperheaiheisen lastenkirjan pienimuotoinen julkaisu.

Kansainvälisen sateenkaaripäivän kunniaksi järjestettiin toukokuussa tapahtuma sirkusteemalla. Klovni Lilli Pii piti niin lapsia kuin aikuisia ihastuttaneen esityksen ja teki sen jälkeen kasvomaalauksia.

Suosittu *perhekahvila* järjestettiin vuoden 2017 aikana joka tiistai. Perhekahvila on parituntinen avoin tapaamispaikka sateenkaariperheille. Perhekahvilassa saa jutustelun ja leikin lomassa luontevasti vertaistukea lapsiperheiden lisäksi sateenkaariperheellisyteen liittyvissä

erityiskysymyksissä. Ajankohdasta johtuen tiistaiamupäivän tapaamisiin ovat osallistuneet erityisesti pienten lasten kanssa kotona olevat vanhemmat lapsineen.

Kuukausittaisten *perhetapaamisten* lisäksi Helsingin aktiiviset sateenkaariperheet ovat vuoden 2017 aikana tehneet retkiä mm. Kasvitieteelliseen puutarhaan, Seurasaareen, Helsingin tuntumassa sijaitsevaan Harakka-saareen sekä sisäleikkipuisto HopLopiin. Retkien lisäksi on tarjottu tilaisuus kokeilla satu- ja vauvahierontaa. Pride-viikolla yhdistyksen toimitiloissa järjestettiin lisäksi Mimi ja Kuku -konsertti, ja syyskaudella järjestettiin kaksi konserttikäyntiä. Sateenkaariperheiden toimitiloissa järjestettiin syksyllä Lahjasukusolulapset sateenkaariperheissä -keskustelutilaisuus, jonka yhteydessä oli lapsille järjestetty lastenhoito.

Kuukausittainen *alkutaipaleryhmä* kokoontui vuonna 2017 yhteensä 10 kertaa. Alkutaipaleryhmä toimii vertaistukena perhettä suunnitteleville ja jo perheellisille. Alkutaipaleryhmässä on vaihdettu luottamuksellisesti kuulumisia perheellistymisen eri vaiheista.

Helsinki Pride -viikon yhteydessä kesäkuun lopussa järjestettiin perhekahvilan, perhetapaamisen ja alkutaipaleryhmän lisäksi Mimi ja Kuku -konsertti, vauvahierontaa, retki Fallkullan kotieläintilalle, Kia Aarnion tutkimustulosesittely aiheesta Sateenkaariperheiden lasten ja nuorten hyvinvointi ja kokemukset. Pride-viikkoon sisältyi lisäksi Miten lapsia tehdään? -tapahtuma, isien/miesten tapaaminen sekä perinteinen perhepiknik ennen kulkuetta. Yhteensä Pride-viikolla toimintaan osallistui 320 henkilöä.

28.10.2017 osallistuttiin joukolla myös erillisen juhlatoimikunnan järjestämään Sateenkaariperheet ry:n 20-vuotisjuhlaan Kaapelitehtaalla.

Taaperotapaaminen järjestettiin alkuvuodesta kaksi kertaa, tapaamiset olivat vapaamuotoisia viikonlopputapaamisia pikkulapsiperheille.

Koululaistoiminta panosti toimintavuotena toiminnan viemistä pääkaupunkiseudun ulkopuolelle. Tavoitteena saada toiminta mahdollistettua myös pääkaupunkiseudun ulkopuolella asuville koululaisperheille. Koululaisperheet organisoivat kaksi tapahtumaa yhteistyössä muiden paikkakuntien paikallistiimien kanssa: Tykkimäkiretki kymenlaaksolaisten kanssa ja yöminivaelluksen Evon kansallispuistoon Tampereen koululaistoiminnan kanssa. Kansainvälinen sateenkaariperhepäivä vietettiin retkeilemällä Tammelassa, Ruostejärven ympäristössä. Sipoon Pilvijärvelle tehtiin geokätköilyretki maaliskuussa. Pääkaupunkiseudulla tapahtuvat tapaamiset olivat Tammikuussa SuperPark, kesäkuussa pridehengailua Katri Valan puistossa ja pridemyyntiä, elokuussa retki Isosaareen, lokakuussa syyslomapäivä kaupunkiseikkaillen ja joulukuussa kausi päätettiin HopLopiin. Pääkaupunkiseudun koululaisperheille perustettiin oma tiedostus- ja keskusteluryhmä Facebookiin. Ryhmässä oli vuoden lopussa 27 jäsentä.

Pääkaupunkiseudun tapahtumista tiedotetaan Sateenkaariperheet ry:n uutiskirjeessä, yhdistyksen verkkosivujen tapahtumakalenterissa, Pääkaupunkiseudun omalla Facebook -sivulla ja lisäksi Pääkaupunkiseudun sateenkaariperheet -nimisen, salaisen Facebook-ryhmän kautta. Ryhmään kuului vuoden 2017 lopulla 229 jäsentä.

Jyväskylä

Vuoden 2017 tapaamisissa kävi 165 lasta ja aikuista. Tapaamisia oli 23. Vetäjien määrä laski yhteen. Kaikille avoimia perhetapaamisia järjestettiin keväällä kolme kertaa ja syksyllä kolme kertaa. Perhesählyä pelattiin kaksi kertaa kuukaudessa. Näiden tapaamisten lisäksi järjestettiin tempurata lapsille, mäenlaskua Halssilan hiihtomaassa sekä suljettu keskustelutilaisuus psykologin vetämänä (aiheena Pikkulapsiperheiden arjessa jaksaminen). Paikallistiimien kehittämispäivään osallistui yksi vetäjä. Vetäjistä Mervi koulutti yhteistyössä Jyväskylän Setan kanssa lastenohjaajaopiskelijoita Jyväskylän Kristillisellä Opistolla sekä veti Miten lapsia tehdään -tilaisuuden. Vetäjistä Mervi on ollut mukana Sateenkaariperheiden vapaaehtoisuuskouluttajana ja käynyt kouluttamassa eri tahoilla kolme kertaa Jyväskylässä.

Kuopio

Kuopion Sateenkaariperhetapaamiset aloitettiin keväällä 2017 kutakuinkin tarkalleen seitsemän vuoden tauon jälkeen. Tapaamisia järjestettiin Kuopion Perheentalolla yhteensä 4 kertaa, osallistujina oli lapsiperheitä. Lasten iät vaihtelivat vielä syntymättömästä teini-ikään. Lisäksi tavattiin kertaalleen kesällä puistossa ja kaksi kertaa oli Kuopio-hallin telinevoimistelupäädystä kaikenikäisten tapaamiset. Voimistelupäädyn tapaamiset onnistuivat houkuttelemaan mukavasti kävijöitä, ennätysmäärä tapaamisessa oli 26 lasta ja aikuista. Yhteensä Kuopion tapaamisissa kävi 109 henkilöä. Kuopion sateenkaariperheiden suljetussa Facebook-ryhmässä oli 60 jäsentä.

Kymenlaakso

Kymenlaakson paikallisryhmän neljäntenä toimintavuotena tilaisuuksia järjestettiin sekä perheellisille että perhettä suunnitteleville. Lisäksi tarjottiin vertaistukea ja neuvontaa paikallisille sateenkaariperheille sekä lisättiin sateenkaariperheiden näkyvyyttä osallistumalla paikalliseen perhetapahtumaan, luomalla Kymenlaakson sateenkaariperheiden julkinen Facebook-sivu sekä kirjoittamalla yleisönosastokirjoitus paikallislehteen. Perhetapaamisia järjestettiin vuoden aikana kolme: toukokuun ja syyskuun luontoretket Valkmusan kansallispuistoon sekä kesäkuun retki Tykkimäen huvipuistoon yhdessä pääkaupunkiseudun sateenkaariperheiden kanssa. Kuhunkin tapahtumaan osallistui 3–4 perhettä. Perhettä suunnitteleville järjestettyyn Miten lapsia tehdään -luentotilaisuuteen osallistui 10 henkeä, joista noin puolet tuli muualta Suomesta. Kymenlaakson sateenkaariperheiden suljetussa Facebook-ryhmässä oli vuoden lopussa 28 jäsentä ja julkisella Facebook-sivulla 86 seuraajaa.

Oulu

Oulussa järjestettiin vuoden 2017 aikana 19 sateenkaariperhetapaamista, näistä 10 tapaamista oli niin sanottuja kuukausitapaamisia Avoimen päiväkodin tiloissa. Tapaamisissa perheillä oli mahdollisuus keskustella, leikkiä sekä osallistua joinakin kertoina musiikkituokioon tai askarteluun. Tammikuussa ja maaliskuussa tehtiin pulkkamäkiretki ja huhtikuussa järjestettiin Miten lapsia tehdään -tilaisuus. Toukokuussa vietettiin Sateenkaariperhepäivää piknikin merkeissä. Kesän aikana tavattiin neljä kertaa leikkipuistoissa. Syys-lokakuussa järjestimme sateenkaaripareille tarkoitetun neljän kerran parisuhdekurssin yhteistyössä Vanhempien Akatemian kanssa. Lokakuussa meillä kävi ryhmä Diakonia-ammattikorkeakoulun opiskelijoita tutustumassa toimintaan. Joulukuussa tehtiin retki HopLoppiin sekä järjestettiin aikuisten pikkujoulut. Tapaamisissa oli yhteensä 310 osallistumista. Uusia perheitä, etenkin vauvaperheitä tuli myös mukaan toimintaan.

Pori

Vuonna 2017 Porissa järjestettiin perhetapaamisia noin kerran kuussa. Talvikaudella tapaamiset olivat Lapsis ry:n tiloissa Lintulassa ja kesällä tavattiin ulkosalla. Kansainvälisenä sateenkaariperhepäivänä järjestettiin retki Reposaaressa Linnakepuistoon, jossa pidettiin myös nyyttäripiknik. Kesäkuussa tavattiin Kirjurinluodossa, jossa päästiin katsomaan eläimiä ja leikkimään Pelle Hermannin leikkipuistoon. Heinäkuussa retkeiltiin Kirjurinluodon Polsanreitillä. Elokuuhun suunniteltu retki Kiviniityn kotieläinpihalle peruuntui huonon sään takia. Joulukuussa vietettiin pikkujouluja Merikarvialla kotieläinpiha MuuMaan joulutapahtumassa.

Vuoden aikana tehtiin yhteistyötä Porin seudun kansalaisopiston, MLL:n Satakunnan piirin sekä lapsiperheyhdistys Lapsis ry:n kanssa. Maaliskuussa paikallistimme oli mukana Porin Kesäyliopiston järjestämässä Monimuotoisten perheiden kohtaaminen -koulutuspäivässä kertomassa sosiaali- ja kasvatustalouden ammattilaisille sateenkaariperheiden kohtaamisesta. Lokakuussa Porin Sateenkaariperheet osallistui MLL:n Satakunnanpiirin järjestämille Lapsi- ja

leikkimessuille Kaarisillan koululla. Tapahtumassa tavoitettiin muiden messukävijöiden lisäksi huima määrä mm. sosiaali-, terveys- ja kasvatustalon ammattilaisia.

Vuoden aikana toimintaamme löysi jälleen mukaan uusia perheitä ja perhetapaamisten kävijämäärät jatkoivat hiljaista kasvuaan.

Seinäjoki

Seinäjoen Sateenkaariperheillä ei ollut tapaamisia vuoden 2017 aikana. Seinäjoen Sateenkaariperheillä on Facebook-ryhmä, jossa on noin 15 perhettä Etelä-Pohjanmaan alueelta. Ryhmässä jäsenet voivat keskustella ja ehdottaa tapaamisia. Lisäksi Seinäjoen Sateenkaariperheet on etsinyt uusia vetäjiä, mutta sellaisia ei ole vielä löytynyt.

Tampere

Vuonna 2017 Tampereen sateenkaariperhetoiminta jatkoi edelleen kasvuaan, kaikkiaan tapahtumiimme osallistui 777 henkilöä. Yhteensä eri ryhmillä tapaamiskertoja oli vuoden aikana 52 kpl eli keskimäärin viikoittain oli jollain kokoonpanolla tapaaminen. Perhetapaamiset olivat kuukausittaisia. Rennon yhdessäolon merkeissä kokoonnuttiin mm. Huushollissa, pulkkamäessä, sähköilymerkeissä, Lasten Kuplassa ja Sorin sirkuksessa. Tampereen Setan kanssa teemme yhteistyötä mm. heidän tiloja käyttämällä ja järjestämällä perhetapaamisen Pirkanmaan Prideillä.

Helmikuussa lanseerattiin uusi valtakunnallinen leiri: Vanhempain vapaa viikonloppu. Nokialle kokoontui 12 aikuista viettämään lapsivapaata rennon mökkielämän merkeissä. Elokuussa järjestettiin jo perinteeksi muodostunut viikonlopun mittainen perheleiri Torpan kurssikeskuksessa. Leirille osallistui 9 perhettä ja lastenohjaajat. Koululaiset kävivät mm. Superparkissa, sähköilypelaamassa ja megazonessa. Kotivanhemmille lapsineen suunnattu pienten ryhmä kokoontui 1-3 kertaa kuukaudessa. Tapaamisia oli kaikkiaan 22 kpl. Ryhmän lapset ovat lähinnä 0–2-vuotiaita. Pienten ryhmän vuosiohjelmaan sisältyi mm. kahvitelutapaamiset Pirkanmaan Setan toimistolla, puistotreffit, Hoplop ja Koiramäki. Tapaamiset palvelivat erinomaisesti tuoreiden perheiden vertaistuen ja verkostoitumisen tarvetta. Alkutaipale –ryhmä kokoontui vuoden aikana viisi kertaa lähinnä kahvitelun ja keskustelun merkeissä Setan tai Simpukan toimistolla.

Helmikuussa tehtiin perinteinen tutustumiskäynti Ovumian hedelmähoitoklinikalle. Vuoden lopulla vietettiin urakalla pikkujouluja, kun ensin juhlivat aikuiset ja sen jälkeen vuorollaan Pienet, Koululaiset, Perheet ja vuoden viimeinen Alkutaivaikin vedettiin läpi pikkujouluhengessä. Tampereen sateenkaariperheiden Facebook-tiedotussivulla on 153 tykkääjää ja suljetussa Facebook-keskusteluryhmässä 138 jäsentä.

Turku

Vuonna 2017 Turun sateenkaariperhetoiminta pysyi vakiintuneella tasollaan. Tapaamisia jatkettiin erinomaiseksi havaitussa tilassa Tyttöjen Talolla. Koska pienen aktiivijoukon resurssit ovat rajalliset, päätettiin aktiivien elämäntilanteisiin liittyvistä syistä perhe- ja alkutaipaletapaamiset yhdistää syksyllä. Tämä ei kuitenkaan vaikuttanut vertaistoimintaa vähentävästi. Viestinnässä ja tapahtumien mainonnassa korostettiin, että perhetapaamiset oli tarkoitettu kaikille perheellistymisen vaiheesta huolimatta, siis lapsen suunnittelusta kouluikään ja yli.

Perhetapaamisia järjestettiin vuoden aikana neljä kertaa, koululaisten tapaamisia kaksi kertaa, yhden vanhemman perhetapaamisia kuusi kertaa ja alkutaipaletapaamisia kaksi kertaa. Miten lapsia tehdään? -infotilaisuuden sateenkaariperheellistymisestä järjesti Turku Pride-viikolla Turun Seudun Seta, ja mainostimme tapahtumaa omilla viestintäkanavillamme. Perinteinen vierailu hedelmähoitoklinikalle tehtiin alkusyksystä.

Vakiintuneiden tapaamisten lisäksi järjestettiin erityistä ohjelmaa. Laskiaisien tienoilla tavattiin pulkkamäessä. Toukokuusta kansainvälistä sateenkaariperhepäivää juhlittiin iloisella taidetapahtumalla Happy Housessa. Ohjelmassa oli rumpumeditaatio, t-paitojen koristelua ja maalaamista. Turku Pride-viikolla järjestettiin perhetapaaminen puistossa. Alkusyksystä tehtiin vierailu kasvitieteelliseen puutarhaan. Joulukuussa järjestettiin tonttujuhla tällä kertaa poikkeuksellisesti kylpylähotelli Caribiassa. Vuokrasimme kaksi tilaussaunaa, jotka tulivat täyteen iloisia polskijoita. Yhden vanhemman sateenkaariperheille järjestettiin kaksi työpajaa: Helmikuussa keskusteltiin seksuaalisuudesta seksuaalineuvoja Elisa Lindqvistin johdolla. Marraskuussa pidettiin mindfulness-työpaja, jota ohjasi psykologi, mindfulness-ohjaaja Saara Laitinen. Pajassa rentouduttiin ja tehtiin mielikuvaharjoituksia yksin ja pareittain.

Turun sateenkaariperheiden sähköpostilistalla oli vuoden lopussa 98 osoitetta, Facebook-tiedotussivulla on 124 tykkääjää ja suljetussa Facebook-keskusteluryhmässä 62 jäsentä.

Leirimuotoinen vertaistuki palvelee koko Suomea

Leirimuotoista vertaistoimintaa koordinoi kunkin leirin osalta leirityöryhmä. Perheleirien ja koululaisten leirin leirityöryhmiä johti vertaistoiminnan koorinaattori. Näiden leirien aikana organisoinnista ja ohjelmasta vastasivat leirityöryhmän lisäksi myös tuntipalkkaiset leiriohjaajat, luennoitsijat ja vapaaehtoiset lastenhoitajat. Kunkin leirin osallistujilta kerättiin kirjallinen palaute. Vuoden aikana järjestettiin seuraavat valtakunnalliset leirit

- Talven perheleiri järjestettiin poikkeuksellisesti huhtikuussa ja viisipäiväisenä. Paikkana oli Vasatokan leirikeskus Inarissa. Leirille osallistui yli 22 henkilöä etupäässä pääkaupunkiseudulta. Jostain syystä Lapin perheitä ei saatu innostettua mukaan kovasta houkuttelusta ja tiedottamisesta huolimatta. Leirillä panostettiin perheiden yhdessä tekemiseen ja Lapin alueen luontoon ja kulttuuriin tutustumiseen.
- Kesän perheleiri järjestettiin ensimmäistä kertaa ulkomailla, Virossa, Jänedan kartanon alueella. Leirille osallistui yhteensä 65 henkilöä, joista puolet lapsia. Osallistujaperheitä oli yli 20. Leirille tuli aika paljon perumisia ja selvästi pikkulapsiperheiden osuus oli aiempia vuosia pienempi. Tämä varmasti johtui siitä, että kaikille parheilla ei ole Virossa kelpaavia henkilötodistuksia eikä niitä yhden leirin vuoksi katsottu järjestyksi hankkia. Vaikka leirikeskus oli hiukan Suomen leiripaikkoja edullisempi, nosti laivamatkojen hinta leirimaksun tavallista korkeammaksi. Leirillä oli aiempaan tapaan ohjelmaa sekä perheille yhdessä että lapsille ja aikuisille erikseen.
- Transmaskuliineille suunnattu isäleiri järjestettiin kolmatta kertaa Naantalissa. Perjantaista sunnuntaihin kestäneen leirin järjestivät helsinkiläiset vapaaehtoiset. Leirille osallistui kuusi isää tai isyydestä haaveilevaa miestä ja muunsukupuolista.
- Yhden vanhemman perheille suunnattu viikonloppuleiri järjestettiin ensimmäistä kertaa. Leiri toteutui Sipoossa yhteistyössä Pienperheyhdistyksen kanssa. Leirille osallistui 18 ihmistä.
- Yhden vanhemman perheiden aikuisten viikonloppu jouduttiin perumaan vähäisen osanottajamäärän vuoksi. Elokuu, hiukan ennen koulujen alkamista, ei ajankohtana ehkä ollut yhtä sopiva kuin aiempien vuosien heinäkuu. Myös alkukesän yhden vanhemman perheiden leiri saattoi tyydyttää monen leiritarpeet.
- Sateenkaariperheiden vanhemmille suunnattu toiminnallinen aikuisleiri järjestettiin kaksi kertaa, Pieksämäellä ja Kuopiossa. Leirin ajatuksena oli tuoda yhteen sateenkaariperheiden vanhempia, joita kiinnostaa yhdessä tekeminen ja sen sivutuotteena vertaistuen saaminen. Kevään viikonloppuun osallistui 9 ja syksyn 7 henkilöä. Leiri toteutettiin helsinkiläisen ja kuopiolaisen vapaaehtoisen voimin.
- Nokialla järjestettiin ensimmäistä kertaa vanhempain vapaa viikonloppu, jonne osallistui 12 aikuista virkistäytymään yhdessä.

- Perheleirien ja koululaisten leirien lisäksi parisuhde- ja perhevalmennustoimintaa järjestettiin leirimuotoisena, joista tarkemmin seuraavissa luvuissa.
- Pirkanmaan paikallistiimi järjesti toisen kerran viikonlopun mittaisen perheleirin Nokiolla. Leirille osallistui 20 vanhempaa ja 16 lasta. Leiri oli suunnattu ensisijaisesti pirkanmaalaisille perheille. Leirin järjestelyistä vastasi Pirkanmaan paikallistiimi.

Parisuhteita voimistava vertaistoiminta ennalta ehkäisee ongelmia

Perhesuhdekeskus toteutti pari- ja monisuhteita vahvistavaa vertaistoimintaa hankkeen käynnistämisen (1.5.) jälkeen. Lue lisää luvusta 5.

Eroauttaminen ja vanhemmuuden tukeminen eron jälkeen

Perhesuhdekeskus järjesti sateenkaarieroryhmän (kohderyhmänä kaikki sateenkaari-ihmiset, eivät ainoastaan vanhemmat) yhteistyössä Sininauhaliiton erotyön kanssa ja tarjosi ammatillista tukea erotilanteisiin. Lue lisää luvussa 5.

Eron jälkeisen vanhemmuuden edistämiseen ja vanhempien väliseen yhteistyöhön keskittyvän Vanhemman neuvo -ryhmän mainostamiseen panostettiin erityisesti. Ryhmä sovittiin alkavaksi heti, kun vähintään viisi ihmistä on ilmoittautunut mukaan. Ryhmän vetäjä Ritva-Liisa Reinold teki alkuhaastatteluja, mutta matka varrella muutama ihminen joutui perumaan osallistumisensa. Ryhmän kokoon saaminen on ollut haastavaa. Syyksi on epäilty ”piirien pienuutta” eli kynnystä osallistua ryhmään, jossa herkässä ja haavoittuvassa elämäntilanteessa puhutaan arkaluontoisista asioista ryhmässä, jossa luultavasti on joku entisen puolison tuttu. Osa ilmoittautuneista on ryhmän alkua odotellessaan hakenut apua muualta eikä enää kokenut ryhmään osallistumista ajankohtaiseksi. Lokakuussa päästii tiedottamaan, että ryhmä aloittaa tammikuussa 2018. Jäsenistöä on aktiivisesti tiedotettu muiden tahojen hlbtq-ihmisille järjestämästä erotoiminnasta.

Perheaikaa.fi -toiminta

Perhenetti-hanke oli Väestöliiton ja kuuden kumppanuusjärjestön yhteinen hanke. Hankkeen tuotoksena on käynnistetty lapsiperheille ja perhettä suunnitteleville suunnattu Perheaikaa.fi-nettipalvelu, jossa on tarjolla monenlaista perheiden moninaisuuden huomioivaa sisältöä perheille. Erityisesti sisällössä on painotettu verkossa tapahtuvaa vertaistoimintaa. Hankkeen päätyttyä Perheaikaa.fi-toiminta liitettiin osaksi Väestöliiton vakiintunutta ak-avustuksen piirissä olevaa toimintaa.

Uusien vapaaehtoisten saaminen mukaan oli vaikeaa. Sateenkaariperheiden omaa chat-vertaisohjaajakoulutusta ei vielä saatu pidettyä resurssipulan takia eikä kukaan innostunut osallistumaan Väestöliiton järjestämiin koulutuspäiviin. Tieto koulutuspäivistä tuli hyvin lyhyellä varoitusajalla eikä tieto niistä varmaankaan ehtinyt saavuttaa kaikkia. Ryhmien ja luentojen moderointi- ja ohjaamisoikeudet voi saada ainoastaan käymällä Väestöliiton omat kurssit.

- Apilaperhe-nettiryhmä pidettiin keväällä ja siihen osallistui 27 lähinnä apilaperheestä haaveilevaa henkilöä.
- Uusperhe-nettiryhmä toteutui keväällä 13 osallistujan voimin. Lähes kaikki osallistujat elivät jo sateenkaarevaa uusperhearkea, muutamalla oli uusperhe rakenteilla.
- Sukupuolen moninaisuus ja vanhemmuus -nettiryhmä alkoi marraskuussa ja keräsi 22 osallistujaa.

Nettiryhmiin osallistuu aina mukavasti porukkaa, mutta niiden alusta on auttamattomasti vanhanaikainen. Päästäkseen ryhmään on kirjauduttava aina perheaikaa-sivustolle ja keskustelualeelle pääseminen vaatii monta klikkausta. Viestit esimoderoidaan, mikä jo itsessään

tekee keskustelusta hidasta ja kankeaa. Nämä syyt ovat aiheuttaneet sen, että aktiivisesti alkavissa ryhmissä keskustelu kuihtuu hyvin nopeasti. Nettiryhmät ovat loistava tapa tuoda vertaistoiminta kaikkien ulottuville, asuinpaikasta riippumatta, mutta ellei uutta alustaa löydy, ei ryhmiä kannata perheajassa enää järjestää.

Vuoden aikana järjestettiin kuusi chattia. Edeellisinä vuosina chateissa on ollut vähiten osallistujia kesäaikaan, minkä vuoksi kesäkuukausille ei järjestetty lainkaan chatteja. Chateissa oli 8-14 osallistujaa. Chateissa oli muutamia vakio-osallistujia, jotka osallistuivat lähes jokaiseen chattiin, mutta suurin osa kunkin chatin osallistujista olivat mukana ensimmäistä kertaa. Chatteja mainostettiin Facebookin yleisesti sateenkaarikansansalle suunnatuissa keskusteluryhmissä. Näin mukaan saatiin selvästi aiempaa enemmän henkilöitä, joilla ei ollut aiempaa kosketusta Sateenkaariperheiden toimintaan. Lasta suunnittelevat miehet löysivät myös chatit. Jokaiseen chattiin osallistui vähintään yksi mieheksi itsensä ilmoittava.

Vuoden aikana sivustolla järjestettiin neljä nettiluentoa, kaikki toukokuussa. Luentojen yhteen laskettu katsojamäärä oli 592. Aiempina vuosina julkaistujen luentojen katsojamääriä ei ole saatavilla. Alla vuoden aikana pidettyjen luentojen aiheet ja vuoden loppuun mennessä kertyneet katsojamäärät:

- Suomalaisen sateenkaariperheiden lasten ja nuorten hyvinvointi – Kia Aarnio 93 kpl
- Eläminen suomalaisessa sateenkaariperheessä: lasten ja nuorten kokemukset – Kia Aarnio 156 kpl
- Sateenkaariperheen lapsi aloittaa päivähoiton – Sanna Nevala 186 kpl
- Päivähoito ja sateenkaariperheet – Sanna Nevala 157 kpl

Vertaistoiminnan kehittäminen

Vuosi 2017 oli ensimmäinen toimintavuosi, jolloin yhdistyksellä oli koko vuoden kolme vakituista työntekijää. Syyskuulle suunniteltu paikallistoiminnan virikeviikonloppu peruttiin, koska keväällä todettiin, että resurssit eivät riitä kaikkeen suunniteltuun. Yhdistyksessä on työskennelty yli voimavarojen jo usean vuoden ajan, karsiminen oli välttämätöntä, jotta työntekijät eivät uuvu ja toteutettavat toiminnot on mahdollista pitää riittävän laadukkaina. Vertaistoiminnan koordinaattori sairastui tapaturmaisesti ja oli syyskauden alusta sairaslomalla yli kuukauden. Tästä syystä osa vuoden jälkipuoliskon suunnitelmista jouduttiin perumaan tai siirtämään vuodelle 2018.

- Paikallistoiminnan kehittämispäivät järjestettiin kaksipäiväisinä maaliskuussa Helsingissä. Kehittämispäiville osallistui 11 vapaaehtoista Helsingistä, Jyväskylästä, Kuopiosta, Kymenlaaksosta, Oulusta, Tampereelta ja Turusta.
- Koordinaattori kohtasi useita vapaaehtoisia valtakunnallisissa tapahtumissa, kuten perheleireillä ja perhevalmennuksissa.
- Vapaaehtoisten kanssa pidettiin tiiviisti yhteyttä etupäässä sähköpostin, messengerin ja Facebook-ryhmän kautta.
- Vertaistoiminnan koordinaattori ei matkustanut minnekään tapaamaan vapaaehtoisia. Pääkaupunkiseudun tiimiläisten kanssa pidettiin yksi yhteistyökokous Helsinki Priden tiimoilta.

Jäsenkysely

Ensimmäinen jäsenkysely saatiin valmiiksi ja avattiin vastaajille. Jäsenkyselyn avulla kerättiin tietoa jäsenten ja muiden toimintaan osallistuvien toiveista ja tarpeista, jotta toimintaa

osataan kehittää oikeaan suuntaan. Samalla kerättiin tietoa jäsenistön koostumuksesta ja perhetilanteiden kirjosta. Kyselyssä tiedusteltiin myös jäsenten näkemyksiä yhteiskunnallisen muutoksen tarpeista. Saatuja vastauksia hyödynnettiin järjestöstrategian ja perhepoliittisen tavoiteohjelman suunnittelussa. Vastausaika oli vuoden 2016 kaksi viimeistä viikkoa ja vuoden 2017 neljä ensimmäistä viikkoa. Vastauksia tuli tuona aikana 283. Yksi vastaaja oli sateenkaariperheen läheinen, yksi sateenkaariperheen aikuinen lapsi, 41 vanhemmuutta suunnittelevia tai lasta odottavia tulevia sateenkaariperheen vanhempia ja 240 sateenkaariperheen vanhempia.

Jäsenkyselyn tuloksista koostettiin power point -esitys, jonka pohjalta tulokset esiteltiin sekä paikallistoimintaa pyörittäville vapaaehtoisille, hallitukselle että yhdistyksen työntekijöille. Paikallistoiminnan kehittämispäivillä jokainen paikallistiimi sai myös oman alueensa tulokset, ja yhdessä suunniteltiin toiminnan kehittämistä tulosten pohjalta.

Jäsenkysely osoitti selvästi Kanta-Hämeen perheiden tarpeen ja toiveen vertaistoiminnan käynnistämiseksi ja Pohjois-Savon perheiden toiveen säännöllisemmästä toiminnasta. Kyselyn avulla saatiin muutama uusi vapaaehtoinen. Jäsenkysely tullaan jatkossa toteuttamaan joka vuosi. Osa kysymyksistä säilyy samoina ja osa vaihtuu vuosittain.

Vapaaehtoisten koulutukset

- Paikallistoiminnan kehittämispäivät sisälsivät totuttuun tapaan koulutuksellisen osion. Tällä kertaa läsnäolijat saivat tietoa sukupuolen moninaisuudesta ja kuinka toimia, jos ryhmässä on hankala henkilö.
- Vapaaehtoiskouluttajille järjestettiin täydennyskoulutus. Tarkemmin luvussa 3.1.
- Väestöliitto järjesti kaksi koulutusta uusille nettivertaisohjaajille. Yhtään uutta innokasta sateenkaariperheiden vertaistohjaa ei ilmoittautunut mukaan kurssille.
- Seta järjesti transihmisten ryhmien ohjaukseen keskittyvän koulutuksen, jonka kävi kaksi vapaaehtoista.

Perheiden ja perhettä suunnittelevien neuvonta

Etenkin tasa-arvoisen avioliittolain voimaantulo maaliskuussa toi runsaasti yhteydenottoja neuvontapalveluihin. Merkittävä osa neuvontapalveluihin tulleista kysymyksistä koski rekisteröidyn parisuhteen muuttamista avioliitoksi käytäntöjä, perhevapaita sekä elatustukeen liittyviä asioita. Muutoin lapsen syntymään liittyvä byrokratia oli yleisin syy ottaa yhteyttä neuvontapalveluun. Yksi yleisimmistä yhteydenoton syistä oli perheen sisäiseen adoptioon liittyvät kysymykset. Perheen sisäisestä adoptiosta ei löydy vielä kukaan kunnolla tietoa esimerkiksi adoptioneuvontaa antavien tahojen toimesta. Selvästi lapsen syntymän ja adoption vanhvistamisen välisen ajan turvattuus mietityttää tulevia vanhempia, ja moni kyselikin, kuinka voisi turvata lapsen oikeutta ei-synnyttävään vanhempaan jo ennen adoptiota. Paljon tuli myös kysymyksiä liittyen apilaperheyteen ja vanhemmuuskumppanuuteen. Moni yhteyttä ottanut kertoi saaneensa neuvolasta kehotuksen kysellä yhdistykseltä tietoja, koska neuvolan henkilökunnalla ei ollut niitä antaa.

Yhdistyksen neuvontatyötä tehdään useissa eri yhteyksissä ja eri toimijoiden toimesta. Paikallistiimien aktiivit ja ryhmienvetäjät antavat neuvontaa paikallistasolla. Yhdistyksen työntekijät, puheenjohtaja ja hallituksen jäsenet antavat neuvontaa valtakunnallisemmalla tasolla, ja esimerkiksi perhevalmennusten, leirien ja pride-tapahtumien yhteydessä.

Vuoden 2012 lopusta lähtien yhdistys on tarjonnut neuvontaa myös tuotteistetussa neuvontapalvelussa. Neuvontapalveluun kuuluu puhelinpäivystys kahtena päivänä viikossa, erillinen neuvontasähköpostiosoite sekä neuvonta-chat kerran kuukaudessa Perheaikaa.fi-palvelussa. Neuvonnan kokonaismäärä on laskenut hiukan edellisestä vuodesta. Merkittävinä syinä neuvontaa antavan työntekijän sairausloma kesäloman perään ja siitä johtunut neuvontapalvelun väliaikainen sulkeminen sekä Perhesuhdekeskuksen toiminnan käynnistyminen. Vuoden 2017

loppupuolella yhteydenotot liittyen perhesuhteisiin ja psykososiaaliseen tukeen jäivät lähes kokonaan pois. Tämä kertoo siitä, että Perhesuhdekeskus on onnistunut tiedottamaan perheitä uudesta palvelusta, ja ihmiset ovat sisäistäneet tiedon, että perhesuhdekeskus keskittyy juuri erityisesti perhesuhteiden kiemuroihin ja tarjoaa psykososiaalista tukea, mitä neuvontapalvelut eivät virallisti ole tarjonneet, vaikka niihin liittyviä yhteydenottoja onkin tullut runsaasti.

Kaikkiin kysymyksiin ei pystytty vastaamaan kahden arkipäivän kuluessa. Tähän pyritään saamaan muutos työtehtävien uudelleen jakamisella ja järkevämmällä aikatauluttamisella. Moni vastausviesti poiki uusia kysymyksiä. Osan kanssa neuvontaa tehtiin sekä puhelimitse että sähköpostin kautta. Moni puhelimitse yhteydessä ollut sai mm. materiaaleja tai faktojen koonnin sähköpostitse.

Taulukko: Annettu neuvonta (luvuissa ainoastaan neuvontapalvelun antama neuvonta)

	2013	2014	2015	2016	2017
Neuvontapalvelun antama neuvonta					
Puhelinpäivystys	62	102	130	122	64
Neuvonta-sähköposti	413	573	581	613	591
Neuvonta-chat	100	100	120	108	73
YHTEENSÄ	575	775	831	843	728

Sateenkaariperheiden perhevalmennus

Sateenkaariperheiden perhevalmennuskurssi järjestettiin toimintavuoden aikana kaksi kertaa (kevällä ja syksyllä) Helsingissä iltakurssina. Helsingin kursseille osallistui yhteensä 52 henkilöä. Marraskuussa perhevalmennus pidettiin viikonloppukurssina Kangasalalla Pirkanmaalla. Viikonloppukurssilaisia oli 5. Perheaikaa.fi -palvelussa toimivan sateenkaariperheiden nettiperhevalmennuskurssin kävi 34 uutta nimimerkkiä. Helsingin iltakurssien osallistujamäärä tuntuu vakiintuneen 10–15 perheeseen per kurssi, mikä onkin ihanteellinen ryhmäkoko. Ihmiset osaavat jo odottaa kurssien toteutuvan kolme kertaa vuodessa ja voivat valita elämäntilanteeseensa sopivimman ajankohdan.

Kurssi on laajuudeltaan 20 oppituntia ja se on suunnattu kaikille lasta suunnitteleville, lasta odottaville ja lapsen hiljattain saaneille perheille. Kouluttajina kursseilla toimivat yhdistyksen työntekijät ja kokemuskouluttajina tavalliset sateenkaariperheiden vanhemmat. Valmennus täydentää kunnan tarjoamaa synnytys- ja perhevalmennusta. Kurssilla tarjotaan tietoa erityisesti sateenkaariperheiden perheellistymiseen liittyvistä erityishaasteista, käydään läpi perheiden oikeuksia etuuksiin ja ongelmiin etuuksien haussa, syntymässä olevan lapsen juridisen tilanteen turvaamiseen liittyvissä hakemuksissa, sateenkaariperheiden parisuhteen tyypillisistä sudenkuopista, kolmen ja neljän vanhemman perheiden erityishaasteista jne.

Sateenkaariperheiden oma perhevalmennuskurssi tukee perheiden ongelmien ennaltaehkäisyä, palveluneuvontaa ja toimii myös vahvana vertaistuen paikkana ja muodostaa vertaisverkostoja, jotka kokemusten mukaan helposti jatkuvat koko lasten lapsuuden ajan. Valmennus ei korvaa kunnan järjestämää synnytys-/perhevalmennusta vaan täydentää sitä.

Miten lapsia tehdään? -tilaisuudet

Miten lapsia tehdään? -tilaisuudet ovat yhden illan avoimia keskustelutilaisuuksia, joissa kerrotaan sateenkaariperheellistymisen mahdollisuuksista ja annetaan perhettä suunnitteleville mahdollisuus kysyä asiantuntijalta. Tilaisuuksissa on mahdollista tutustua muihin lasta suunnitteleviin ja vanhemmuuskumppaneita etsiviin.

Tilaisuuksia pidettiin vuonna 2017 seuraavasti

- Kotkassa huhtikuussa
- Helsingissä Prideilla kesäkuussa
- Helsinki Prideilla järjestettiin myös Miten miehet tekevät lapsia –tilaisuus
- Jyväskylässä marraskuussa
- Oulussa syyskaudella

Yhteisöllinen ja kulttuurinen toiminta

Kansainvälinen sateenkaariperhepäivä

Kansainvälisenä sateenkaariperhepäivänä perheet ympäri maailman kokoontuvat yhteen erilaisiin tapahtumiin, jotka ovat iloisia ja näkyviä koko perheen tapahtumia. Päivä toimii tutustumisen väylänä ihmisille sekä näkyvänä tapahtumana se lisää ihmisten tietoisuutta sateenkaariperheistä. Tietoisuus vähentää taas vähentää ennakkoluuloja ja lisää sateenkaariperheiden hyvinvointia.

Kansainvälistä sateenkaariperhepäivää vietettiin Suomessa kuudetta kertaa. Tänä vuonna Homo-, bi- ja transfobian vastaisen päivän aiheena olivat myös perheet. Tästä syystä tapahtumat eivät keskittyneet aiempaan tapaan vain yhdelle päivälle, vaan sateenkaariperheille mukavia tilaisuuksia ja perheiden näkyvyyttä lisäävää toimintaa tapahtui ympäri maailman 7.-17.5. Suomessa tapahtumia järjestettiin kuudella paikkakunnalla.

- Helsingissä vietettiin sirkusjuhlaa
- Helsingin koululaiset tekivät retken Ruostejärven kansallispuistoon Kanta-Hämeeseen
- Kymenlaaksossa tehtiin luontoretki Valmusan kansallispuistoon
- Porissa touhuttiin liikennepuistossa
- Tampereella järjestettiin puistujuhla
- Turussa juhliittiin askartelun ja rumpumeditaation äärellä

Pride-tapahtumiin perheisältöjä

Sateenkaariperheille järjestettiin ohjelmaa kuudessa eri Pridessa. Paikalliset aktiivit saatiin organisoimaan kaikki tapahtumat. Työntekijät järjestivät ainostaan Miten lapsia tehdään -illan ja tutkimusluennon.

- Arctic Prideilla ja Lapsi Prideilla satutuokio
- Pirkanmaa Prideilla perhetapaaminen, jossa esiintymässä mm. Riesa-pelle
- Helsinki Prideilla perhekahvila, alkutaipaletapaaminen, parisuhdeilta, miesten ilta, miten miehet tekevät lapsia -tilaisuus, Mimin ja Kukun musiikkiesitys, perhepicnik, koululaisten puistotapahtuma toimitilojen takana olevassa puistossa, tanssillinen satuhetki kirjastossa, aikuisten luento sateenkaariperheiden koululaistutkimuksen tuloksista, Miten lapsia tehdään -tilaisuus, koululaisten myyntikarkelot ennen kulkuetta ja puistujuhlassa, maatilaretki ja Puistujuhlan lastenalue.
- Hanko Prideilla oli lapsille oma tapahtuma-alue esiintyjineen. Esitelypöydän pitämien peruuntui työntekijöiden äkillisten esteiden vuoksi. Osa työntekijöistä oli vielä lomalla.
- Turku Prideilla perhetapaaminen puistossa.

- Mikkelin Prideilla oli yhdistyksen työntekijöitä mukana. He muun muassa jakoivat lapsille pusseja, joissa oli heijastimia, vetoketjuvaloja ja muuta pientä kivaa sekä päivystivät valmiina kertomaan yhdistyksen toiminnasta ja sateenkaariperheistä.

5. Perhesuhdekeskus tarjoaa hyvinvointia sateenkaarikansa perhesuhteisiin

Perhesuhdekeskus aloitti toimintansa hankemuotoisena 1.5.2017. Perhesuhdekeskus lisää hyvinvointia sateenkaarikansan perhesuhteisiin kehittämällä perhesuhteita tukevaa vertaistoimintaa, tarjoamalla ammatillista tukea haastavissa perhetilanteissa oleville ja tuottamalla tietoa perhesuhteiden tueksi. Yhdistyksen muusta toiminnasta poiketen Perhesuhdekeskuksen toiminnan kohderyhmänä ovat kaikki sateenkaari-ihmiset ja heidän perheenjäsenensä.

Vuonna 2017 Perhesuhdekeskuksen eri toimintoja käynnistettiin ja alettiin kehittää. Projektipäällikkönä toimi Sanna Nevala ja perhetyöntekijänä Terhi Väisänen. Yhteistyötä tehtiin aktiivisesti Setan ja sen jäsenjärjestöjen kanssa. Syksyn aikana tavattiin useita yhteistyökumppaneita pääkaupunkiseudulla, Mikkelissä, Tampereella, Oulussa ja Turussa.

Perhesuhteita tukeva vertaistoiminta

Rakkaussuhteita vahvistava vertaistoiminta

Sateenkaari-ihmisten rakkaussuhteita tukeva toiminta siirrettiin ja juurrutettiin Parisuhdekeskus Katajan Sateenkaariparit-hankkeesta osaksi Perhesuhdekeskuksen toimintaa. Sateenkaariparit-hankkeen vapaaehtoisille pidettiin syyskuussa koulutusviikonloppu toiminnan siirtymisen edistämiseksi yhteistyössä Katajan kanssa.

Toiminnan voidaan todeta siirtyneen onnistuneesti, sillä Katajassa kehitetyt parisuhteita vahvistavat toiminnot (Rakkaussuhdetuokioiden ja Rikasta minua -viikonloput) ovat jatkuneet ja vapaaehtoiset halusivat siirtyä toimimaan Perhesuhdekeskuksessa. Toiminnan aloittamisen jälkeen järjestettiin

- neljä Rakkaussuhdetuokiota (Helsinki, Turku ja Oulu)
- yksi Rikasta minua -viikonloppu (Jyväskylä)
- kaksi rakkaussuhteita vahvistavaa luentoa (Helsinki)
- yksi chat-keskustelu moninaisista rakkaussuhteista verkossa.

Tilaisuuksissa oli yhteensä 79 kävijää. Yhteistyötä tehtiin HeSetan, Turun seudun Setan, Oulun Setan, Jyväskylän Setan, Jyväskylän seurakunnan, Helsingin seurakuntayhtymän erityisnuorisotyön ja Sinuiksi-palvelun kanssa.

Perhesuhdekeskus kehitti Rakkaussuhdetuokioihin uusia sisältöjä ja laajensi toiminnot huomioimaan myös polyamoriset ihmiset. Yhteistyötä tehtiin Polyamoria – Monisuhteisuusyhdistys ry:n kanssa.

Muita perhesuhteita tukeva vertaistoiminta

Perhesuhdekeskuksen tehtävänä on kehittää ja kokeilla uudenlaista perhesuhteita tukevaa vertaistoimintaa. Heti ensimmäisenä toimintakeskenä osallistuttiin kolmelle Sateenkaariperheet ry:n järjestämälle perheleirille: perinteinen kesäleiri, yhden vanhemman perheiden leiri ja uusperheiden perheleiri, joissa järjestettiin ammatillisesti ohjattuja vertaisryhmiä vanhemmuuden vahvistamiseksi. Ryhmiä varten kehitettiin uudenlaista materiaalia mm. ristiriitoihin, sateenkaariuusperheisiin ja näkyväksi tulemisen tarpeisiin liittyen. Kesäleirillä kokeiltiin

vanhempien toiveesta ensimmäistä kertaa sateenkaariperheiden lapsille kolmea ikätasoitain jaettua ryhmää, joissa keskusteltiin sateenkaariperheydestä lapsen näkökulmasta. Leireiltä saatiin arvokasta tietoa vertaistoiminnan kehittämiseksi sekä vanhemmuuden teemoissa että sateenkaariperheiden lapsille. Leireillä Perhesuhdekeskuksen toimintaan osallistui yhteensä noin 60 henkilöä.

Pääsimme kehittämään ja testaamaan sateenkaari-ihmisten läheisille suunnattua toimintaa kolmessa eri yhteistyökumppaneiden järjestämässä tilaisuudessa, joissa tavoitettiin yhteensä 56 ihmistä. Tilaisuudet olivat Kanta-Hämeen mielenterveysomaiset ry:n, Kirkkonummen suomalaisen seurakunnan ja Kotka-Kymi seurakunnan järjestämiä. Niiden pohjalta kehitimme vuonna 2018 pilotoitavan Läheisinfo-konseptin, jossa tarjotaan tietoa ja psykoedukaatiota sateenkaari-ihmisten läheisille.

Eroauttaminen

Perhesuhdekeskus järjesti syksyllä sateenkaarieryhmän (Suomalaiseen eroseminaariin pohjautuen) yhteistyössä Sininauhaliiton erotyön kanssa. Kyseistä ryhmää oli yritetty aloittaa jo vuoden verran eri toimijoiden taholta, mutta se ei ollut onnistunut vähäisen osallistujamäärän vuoksi. Järjestämämme kurssi täyttyi hyvin nopeasti (12 osallistujaa) jonotuspaikkoja myöten. Voinee siis todeta ryhmälle olleen kovasti tarvetta ja Sateenkaariperheet ry:n ja siten Perhesuhdekeskuksen nauttivan luottamusta sateenkaari-ihmisten joukossa eroryhmän järjestäjänä. Osallistujien palaute oli erinomaista ja sateenkaari erityisyys ja -vertaisuus koettiin ryhmässä tärkeänä asiana. Erotilanteissa annettiin myös ammatillista tukea, ks. luku 5.2.

Ryhmänohjaajakoulutus

Perhesuhdekeskuksen aloitteesta Seta alkoi suunnitella ja koordinoida yhteistä ryhmänohjaajakoulutusohjelmaa yhteistyössä jäsenjärjestöjen kanssa. Yhteisellä ryhmänohjaajakoulutuksella voidaan taata eri puolilla Suomea tapahtuvan ryhmätoiminnan laatua ja turvallisuutta sekä tarjota jäsenjärjestöille ja vapaaehtoisille mahdollisuuden kehittää osaamistaan. Perhesuhdekeskus oli aktiivisesti mukana suunnittelemassa koulutusohjelmaa, jonka ensimmäinen osa toteutetaan keväällä 2018.

Ammatillinen tuki haastavissa perhetilanteissa

Perhesuhdekeskus aloitti kehittämään sateenkaari-ihmisten ja heidän läheistensä palveluohjausta ammatillista neuvontaa ja tukea valtakunnallisesti tarjoavien Setan jäsenjärjestöjen palveluihin. Kyseisten järjestöjen (Transtukipiste, HeSeta, Sateenkaariperheet ja Sinuiksi-palvelu) kanssa tehtiin yhteistyötä ja kehitettiin palveluohjausmallia. Työ synnytti paljon hyvää: kunkin järjestön omien palveluiden kohderyhmän tarkentamista, palvelumuotoilua, järjestöjen tarjoamien palveluiden rajapintojen hiomista ja keskinäisen palveluohjauksen edistämistä. Malli tulee näkyväksi asiakkaille vuoden 2018 aikana.

Perhesuhdekeskus tarjosi ammatillista tukea sateenkaari-ihmisten perhetilanteissa puhelinpalvelun ja tapaamisten muodossa. Puhelinpalvelu oli 14.8. lähtien auki kahdesti viikossa kahden tunnin ajan. Yhteydenottoja tuli yhteensä 19 viikon aikana 30 kpl, mikä on hyvä määrä vasta aloitetulle palvelulle. Yleisimmät yhteydenoton syyt olivat ongelmat pari- tai monisuhteessa, uusperheen haasteet sekä eroajatus tai erotilanne.

Puhelinpalvelusta tehtiin tarpeen mukaan jatko-ohjausta muihin palveluihin (julkiset ja kolmannen sektorin palvelut, muut sateenkaarijärjestöt) tai tapaamisiin (tukikeskusteluihin) Perhesuhdekeskuksen perhetyöntekijän kanssa. 45–90 minuutin mittaisia tukikeskusteluja järjestettiin kasvotusten, Skypen välityksellä tai puhelimitse kunkin asiakkaan kanssa yhdestä viiteen kertaa pääasiassa maanantai- ja torstai-iltaisina. Tukikeskustelut aloitettiin 21.8. ja niitä oli 18 viikon aikana yhteensä 31 kpl 14 eri henkilön tai perheen kanssa. 17 tukikeskustelussa oli läsnä

yksi henkilö ja 14 keskustelussa kaksi henkilöä. Yleisimmät aiheet tukikeskusteluissa olivat ongelmat pari- tai monisuhteessa, eroajatus ja uusperheen haasteet.

Näyttää siltä, että perhesuhteita tukevalle ammatilliselle tuelle on tarvetta, sillä sateenkaari-ihmiset löysivät palvelut melko nopeasti rakkaussuhdeongelmiin, erotilanteisiin ja uusperheen haasteisiin liittyen. Apilaperheitä ja läheisiä ei vielä juurikaan tavoitettu ammatillisen tuen palveluilla.

6. Tukipalvelut

Jäsenpalvelujen kehittäminen

Sateenkaariperheet ry:n vuoden 2017 jäsenmaksun maksaneiden jäsenten määrä oli vuoden lopussa 963 (edellisten vuosien jäsenmäärät: 895, 843, 790, 641 ja 477). Toimintansa kautta yhdistys tavoitti lisäksi satoja henkilöitä, jotka eivät ole yhdistyksen jäseniä. Suuri osa yhdistyksen tilaisuuksiin osallistuneista perheistä ei ole yhdistyksen jäseniä. Osa tilaisuuksiin osallistujista pelkää leimautumista, jos liittyvät jäseniksi. Toimintavuoden alussa kerättiin vastauksia ensimmäiseen, laajaan jäsenkyselyyn, josta saatiin paljon lisätietoa jäsenten toiveista toiminnan suhteen (ks luku 4.2.). Uusille jäsenille alettiin lähetetään kattava paketti tietoa yhdistyksen toiminnasta ja uusimmat oppaat.

Viestintä

Yhdistyksen Facebook-sivujen seuraajien määrä nousi toimintavuoden aikana 3700:sta 4000:aan. Yhdistyksen uutiskirje julkaistiin seitsemän kertaa. Uutiskirje lähetetään sähköpostitse kaikille jäsenille ja 600 yhteistyökumppanille. Se julkaistaan myös kotisivuilla, Facebookissa ja keskustelupalstoilla. Sen laajuus on 20–40 liuskaa. Jäsen- ja muuta sisäistä tiedotusta tehdään lisäksi sähköpostilistojen ja Facebook-ryhmien kautta. Lisäksi yhdistys tiedottaa toiminnastaan Twitterissä aktiivisen vapaaehtoisen voimin. Yhdistyksen nettisivuilla käytiin toimintavuoden aikana 90 000 kertaa, missä oli kasvua 65% edelliseen vuoteen verrattuna. Avioliittolain voimaantuloon liittyvä tiedotus saattoi olla yksi syy tähän. Yksittäisiä kävijöitä oli 55 000. Syyskaudella aloitettiin nettisivujen siirtäminen uudelle alustalle ja sisältöjen uudistaminen. Kappaleessa 2.1. on listattu vuoden aikana lähteneet tiedotteet.

Avioliittolain voimaantuloon maaliskuussa liittyi myös lukuisia muutoksia sosiaaliturvaan. Näiden muutosten tiedottamiseksi perheille koordinoitiin yhdessä Kelan ja Setan kanssa laaja tiedotusprojekti, jonka aikana kerättiin olennainen tieto Setan nettisivuille ja tiedotettiin asioista some-kampanjalla.

Yhdistys välittää tietoa lapsiperheiden moninaisuudesta sekä omasta toiminnastaan myös jakamalla esitteitään, tekemällä koulutuskäyntejä sekä osallistumalla erilaisiin seminaareihin ja tapahtumiin. Vuoden aikana painatettiin suuret määrät esitteitä ja oppaita. Uusintapainokset koululaisen oppaasta, ero-oppaasta sekä oppaasta kouluille ja päiväkodeille. Tuotettiin 5-minuuttisia videoita erilaisista sateenkaariperheistä koulutus- ja tiedotuskäyttöön.

Yksi merkittävä viestinnän muoto on toimittajien kanssa tehtävä yhteistyö. Osa toimittajista halusi tehdä haastattelun yhdistyksen edustajan kanssa, mutta suurin osa halusi ehdotuksia näkökulmasta, tietoja kirjoittamansa artikkelin pohjaksi tai haastateltavia perheitä. Nimenomaan äitiyslakiin, avioliittolain uudistukseen ja hedelmöityshoitojen syrjimättömyyteen liittyvissä kysymyksissä tehtiin myös hyvin aktiivista mediatyötä tarjoamalla uutisia, tarinoita ja haastateltavia medialle.

Hallinto

Yhdistyksen kevätkokous 25.3. vahvisti edellisen vuoden tilinpäätöksen. Syyskokous 24.11. vahvisti seuraavan vuoden toimintasuunnitelman ja talousarvion, valitsi hallituksen vuodelle 2018 sekä vahvisti yhdistyksen perhepoliittisen ohjelman vuosille 2018-2022.

Vuoden 2017 hallitus valittiin syyskokouksessa 2016. Hallitukseen valittiin puheenjohtaja, kahdeksan varsinaista jäsentä ja kaksi varajäsentä. Hallitus järjestäytyi ensimmäisessä kokouksessaan 28.1. seuraavasti:

Krister Karttunen	puheenjohtaja
Tiia Kovanen	varapuheenjohtaja
Marjukka Irni	
Juha-Pekka Hippi	
Petri Segerholm	
Tiia Sudenkaarne	
Anu Kantola	
Emil Hellsten	
Sari Kemppinen	varajäsen
Markus Oja	varajäsen

Hallituksen sihteerinä toimi toiminnanjohtaja Juha Jämsä. Hallitus nimesi keskuudestaan juhlavuositöimikunnan ja sukupuolen moninaisuuden työryhmän. Hallitus kokoontui kautensa (1.1.–31.12.) aikana seitsemän kertaa.

Henkilöstö

Yhdistyksen palveluksessa jatkoivat toiminnanjohtaja, järjestösihteeri, vertaistoiminnan koordinaattori, tutkija sekä Kaikkien perheiden Suomi -hankkeen projektipäällikkö ja suunnittelija. Koulutussuunnittelijan pesti päättyi toukokuussa. Perhesuhdekeskus-toimintaan rekrytoitiin projektipäällikkö ja perhetyöntekijä.

Työntekijöiden hyvinvoinnin varmistamiseksi tarjottiin henkilökunnalle yleislääkäritasoinen sairaanhoito työterveyshuollon osana sekä kulttuuri- ja liikuntasetelit. Henkilöstölle myönnettiin myös työmatkaetu paikallisliikenteen matkalippuseleinä. Työhyvinvointipäivä järjestettiin kaksi kertaa toimintavuoden aikana. Osalle henkilöstöä järjestettiin työnohjausta, muut eivät kokeneet tarvitsevansa. Kehityskeskustelu järjestettiin vuoden aikana kerran kullekin työntekijälle.

Toimitilat

Yhdistyksen toimitila Kurvi sijaitsee Helsingin Sörnäisissä osoitteessa Hämeentie 29. Toimitilaan muutettiin vuonna 2016. Kurvissa on 9 työpistettä 8 työhuoneessa sekä iso ryhmä/koulutustila, kopiohuone, varasto ja tilava keittiö. Neliöitä tilassa on 234. Toimitila tulee olemaan riittävän kokoinen useampien vuosien ajan.

Talous

Varsinaisen toiminnan kulut nousivat 22% edelliseen vuoteen verrattuna. Kasvu johtui ennen kaikkea Perhesuhdekeskus-toiminnan käynnistämisestä ja Kaikkien perheiden Suomi –hankkeen edellistä vuotta suuremmista kuluista. Yleisavustetun perustoiminnan kulut sen sijaan pysyivät samalla tasolla, koska yleisavustukseen ei saatu korotusta vertaistoiminnan toimintakuluihin. Muut avustukset pysyivät suurin piirtein entisellä tasolla. Vuoden 2017 toimintaa rahoittivat Stea, Opetus- ja kulttuuriministeriö, Ulkoministeriö, Helsingin kaupunki, Tampereen kaupunki, Turun kaupunki ja Kansan sivistystyön liitto. Toiminnan tuotot pysyivät korkealla ja koostuvat pääosin leirimaksuista, mutta myös koulutustuotoista.

Taulukko: Varsinaisen toiminnan kulujen kasvu

2017	617 306,75
2016	506 669,86
2015	529 184,86€
2014	411 217,86€
2013	357 028,55€
2012	145 899,37€
2011	35 800,63€

Jäsenmaksukertymä kasvoi jälleen uuteen ennätykseen, 10 565 euroon. Tarvikemyynnin tuotot sen sijaan vähenivät edelleen. Lahjoituksia ja keräystuottoja kertyi vuonna 2017 yhteensä 1 165,16 euroa.

Tilikauden ylijäämä oli 5 961,57 euroa ja yhdistyksen oma pääoma kasvoi 57 884,81 euroon. Talouden nykyiseen kokoon nähden oma pääoma on edelleen riittämätön. Tämä johtuu toiminnan kulujen nopeasta kasvusta viime aikoina.

Vuonna 2017 taloussääntöä tarkennettiin ja toimitettiin tositetarkastus.

7. LIITE 1: Koulutukset

KOULUTUKSET 2017

Ammatilliset koulutukset	Paikka	Pvm	Osallist.	Kesto (min.)	Kouluttaja(t)
Kättilöopiskelijat	Jyväskylä	12.1.	33	90	Nevala, Korhonen
Kasvatustieteen opiskelijat	Oulu	12.1.	11	90	Ranta, Häivälä
Lähihoitajaopiskelijat	Savonlinna	18.1.	80	90	Nevala, Myöhänen
Seksuaalikasvattajaopiskelijat	Helsinki	7.2.	11	90	Nevala
Seksuaaliterapeuttiopiskelijat	Helsinki	17.2.	24	90	Niittyinen
Luokanopettajaopiskelijat	Rovaniemi	21.2.	36	90	Nevala
Varhaiskasvatuksen opiskelijat	Rovaniemi	21.2.	23	90	Nevala
Lähihoitajaopiskelijat	Oulu	22.2.	120	180	Nevala, Juola
Lastenhoitajat ja perhekummit	Helsinki	8.3.	18	120	Nevala
Sote-alan opiskelijat	Helsinki	13.3.	20	60	Nevala, Väisänen
Sote-alan opiskelijat	Helsinki	13.3.	20	60	Nevala, Väisänen
Lasten ja nuorten klinikan hoitohenkilökunta	Turku	14.3.	40	60	Nevala
Koulunkäynnin ohjaajat	Oulu	30.3.	25	90	Nevala, Häivälä
Varhaiskasvatuksen ja luokanopettajaopiskelijat	Oulu	31.3.	115	90	Nevala, Kantanen

Luokanopettajaopiskelijat	Helsinki	5.4.	13	90	Nevala
Lastenhoitajat	Tampere	6.4.	20	120	Nevala
Sosionomi-, toimintaterapeutti- ja sairaanhoitajaopiskelijat	Jyväskylä	20.4.	20	120	Nevala, Puustinen
Varhaiskasvatuksen, luokanopettaja- ja aineenopettajaopiskelijat	Jyväskylä	20.4.	8	120	Nevala, Puustinen, Korhonen
Avoin nettiluento*		4.5.	10	30	Aarnio
Avoin nettiluento*		4.5.	10	30	Aarnio
Avoin koulutus	Tampere	9.5.	75	315	Forsström, Huuska, Salakka, Autere, Aarnio, Nevala ja Niittyinen
Lasten ja nuorten erityisohjaaja- sekä perhepäivähoitajaopiskelijat	Forssa	17.5.	25	120	Forsström
Avoin nettiluento*		18.5.	10	30	Nevala
Avoin nettiluento*		18.5.	10	30	Nevala
Terveydenhoitajat	Vanhakaupunki	23.5.	11	120	Forsström
Sosionomi-, toimintaterapeutti- ja sairaanhoitajaopiskelijat	Jyväskylä	23.5.	20	120	Korhonen, Puustinen
Varhaiskasvatuksen henkilöstö	Liminka	23.5.	83	135	Nevala, Makkonen
Varhaiskasvatuksen henkilöstö	Helsinki	14.6.	4	90	Nevala
Kirkon perhetyötä tekeviä työntekijöitä	Helsinki	12.9.	12	60	Nevala
Lahden ensi- ja turvakodin työntekijät	Lahti	11.9.	28	135	Segerholm
Neuvolan terveydenhoitajille, perheohjaajille ja lääkäreille	Vantaa	4.10.	115	75	Niittyinen
Terveystiedon aineenopettajat	Jyväskylä	18.11.	30	60	Korhonen, Puustinen
Käsityön ja kotitalouden aineenopettajaopiskelijat	Helsinki	27.11.	20	90	Segerholm
Lähihoitaja- ja nuoriso- ja vapaa-ajanohjaaja-opiskelijat	Tuusula	18.12.	30	90	Alavesa

OSALLISTUJIA YHTEENSÄ: 1130

OPPITUNTEJA (á 45 min.) YHT: 73

Kohderyhmä- ja sisäiset koulutukset	Paikka	Pvm	Osallist.	Kesto (h)	Kouluttaja
Paikallistoiminnan kehittämispäivät	Helsinki	25.-26.3.	11	18	Niittyinen, Jämsä
Perhevalmennus iltakurssi kevät	Helsinki	7.3.-4.4.	25	20	Nevala, Niittyinen, Jämsä
Vapaaehtoiskouluttajien täydennyskoulutus	Helsinki	8.-9.4.	10	18	Nevala, Aarnio
Miten lapsia tehdään	Kotka	24.4.	10	2	Segerholm, Haverinen
Arjessa jaksaminen ja voimavarat pikkulapsiperheissä - keskustelutilaisuus	Jyväskylä	30.4.	3	2	Kajalehto
Miten lapsia tehdään	Tampere	3.5.	9	3	Nevala
Transihmisten perheissä elävien lasten hyvinvointi ja kokemukset	Tampere	7.5.	50	0,5	Aarnio
Rakkaussuhdetuokio	Helsinki	13.5.	8	4	Väisänen
Sateenkaariperheiden lasten hyvinvointi ja kokemukset	Helsinki	28.6.	18	2	Aarnio
Sutinaa suhteeseen	Helsinki	29.6.	16	1,5	Väisänen
Miten lapsia tehdään	Helsinki	30.6.	14		Moring
Miten miehet tekevät lapsia	Helsinki	1.7.	8	1,5	Segerholm
Seksuaali- ja sukupuolivähemmistö ja mielenterveys	Hämeenlinna	6.9.	30	0,5	Väisänen, Nevala
Rakkaussuhdetoiminnan vapaaehtoiskoulutus	Nokia	15.-16.9.	12	7	Väisänen, Nevala
Lahjasoluluento	Helsinki	21.9.	27	2	Vihko
Perhevalmennus iltakurssi syksy	Helsinki	12.9.-10.10.	15	20	Niittyinen, Nevala
Rikasta minua -parisuhdekurssi	Jyväskylä	20.-22.10.	16	12	Hynninen, Ruusunen
Sateenkaari-ihmisten vanhempien ryhmä	Espoo	26.10.	6	1,5	Väisänen, Nevala
Perhevalmennus vkloppukurssi	Kangasala	3.-5.11.	5	20	Niittyinen, Nevala
Läheisyys, seksuaalisuus, seksi	Helsinki	14.11.	10	1,5	Forsström
Rakkaussuhdetuokio	Helsinki	16.11.	10	3	Väisänen, Nevala

Rakkaussuhdetuokio	Turku	17.11.	8	3	Kaarto, Nurmi
Rakkaussuhdetuokio	Oulu	28.11.	8	3	Väisänen, Nevala
Miten lapsia tehdään	Jyväskylä	28.11.	6	2	Korhonen

OSALLISTUJIA YHTEENSÄ: 335
OPPITUNTEJA (á 45 min.) YHT: 198

* **Nettiluentojen katselukerrat** (yllä olevissa listauksissa vain suorana koulutusta seuranneet)

Luennon nimi	Luentopäivä	Luennoitsija	Tilasto ajalta	Sivun katselut
Suomalaisten sateenkaariperheiden lasten ja nuorten hyvinvointi	4.5.2017	Kia Aarnio	4.5.2017-19.12.2017	93
Eläminen suomalaisessa sateenkaariperheessä: Lasten ja nuorten kokemukset	4.5.2017	Kia Aarnio	4.5.2017-19.12.2017	156
Sateenkaariperheen lapsi aloittaa päivähoiton	18.5.2017	Sanna Nevala	18.5.2017-19.12.2017	186
Päivähoito ja sateenkaariperheet	18.5.2017	Sanna Nevala	18.5.2017-19.12.2017	157

Nettikurssin ”Perheitä sateenkaaren väreissä” on vuoden 2017 aikana suorittanut 34 henkilöä.

8. LIITE 2: Kaikkien Perheiden Suomi –hankkeen toimintakertomus

Perhevapaat, tapaamisoikeudet ja työelämä

Kaikkien perheiden Suomi -hankkeen toimintakertomus 2017

Kaikkien Perheiden Suomi on vuosina 2013–2019 toimiva vaikuttamistyön hanke, jonka takana on Monimuotoiset perheet -verkosto ja sen kymmenen jäsenjärjestöä¹. Kaikkien perheiden Suomi I -hanke toimi RAY:n rahoittamana vuosina 2013–2017 ja

¹ [1] Verkoston järjestöt ovat Adoptioperheet ry, KÄPY – Lapsikuolemaperheet ry, Lapsettomien yhdistys Simpukka ry, Familia ry, Perhehoitoliitto ry, Sateenkaariperheet ry, Suomen Monikkoperheet ry, Suomen nuoret lesket ry, Suomen Uusperheiden Liitto ry ja Yhden Vanhemman Perheiden Liitto ry.

KPS II -hanke jatkaa edeltäjänsä työtä Sosiaali- ja terveysministeriön avustussyksikön rahoittamana vuosina 2017–2019.

Hankkeen tehtävä on tuottaa tietoa perheiden monimuotoisuudesta ja viedä tämä tieto perheitä koskevien päätösten taustalle sekä palvelujärjestelmän kehittäjien käytettäväksi. KPS II -hankkeeseen tiedontuotanto ulotettiin myös työelämän toimijoihin.

Hankkeessa toimii kaksi täysipäiväistä työntekijää.

Verkoston toiminnan tavoitteet 2017 - 2019

Verkosto asetti toiminnalleen seuraavat tavoitteet:

1. Tavoitteena on monimuotoisten perheiden yhdenvertaisuuden lisääntyminen yhteiskunnallisesti, työelämässä ja palveluissa.
2. Palvelujärjestelmän rakenteelliselle tasolle suuntautuva vaikuttaminen, erityisesti lapsi- ja perhepalveluja uudistavassa hallituksen kärkihankkeessa 2016 – 2019.
3. Työn ja perheen yhteensovittamisen parantaminen monimuotoisten perheiden osalta yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen kanssa. Erityishuomio on niissä perherakenteeseen liittyvissä tekijöissä, joilla on vaikuttavuutta työhön pääsemiseen, työssä pysymiseen ja työssä jaksamiseen.
4. Perheiden monimuotoisuuteen liittyvän tiedon kerääminen sekä tiedon vieminen päättäjien, palvelujärjestelmän sekä työelämätoimijoiden tietoisuuteen.
5. Tutkijaverkoston luominen yhteistyössä THL:n, Työterveyslaitoksen, Suomen akatemian WEAll-hankkeen sekä Jyväskylän Yliopiston Perhetutkimuksen yksikön kanssa, jotta tutkimustieto monimuotoisista perheistä lisääntyisi.
6. Verkostomaisen vaikuttamistyön käytäntöjen vahvistaminen ja vakiinnuttaminen sekä verkoston pysyvien toimintarakenteiden luominen.
7. Verkoston yhteisten perhepoliittisten, palvelujärjestelmään sekä työelämään kohdistuvien viestien päivittäminen ja yhdessä sovittujen viestien edistäminen verkostomaisen vaikuttamisen keinoin.
8. Erilaisiin perheisiin kohdistuvan leimaamisen ja syrjinnän väheneminen. Erityishuomio rasistisen syrjinnän vähentämisessä.
9. Ammattilaisten tietoisuuden lisääntyminen perheiden monimuotoisuudesta.
10. Verkoston järjestöjen vaikuttamistyön osaamisen vahvistaminen sekä vaikuttamistyön hyvien käytäntöjen levittäminen järjestökentälle.

Hankevuosi 2017

Teema: Lasten ja perheiden palvelujen kokonaisuudistus

Hankevuonna 2017 verkosto otti teemaksi LAPE-uudistuksen eli lasten, nuorten ja perheiden palvelujen kokonaisuudistuksen. Hanketyöntekijöiden työaika kului paljon LAPE-prosesseissa mukana olemiseen ja tiedon viemiseen sinne, missä palvelujärjestelmää parhaillaan vahvasti kehitetään.

LAPE-kärkihankkeen yksi neljästä peruslähtökohdasta on perheiden monimuotoisuus. Hankkeessa on suuri tiedon tarve koskien sitä, kuinka erilaiset perheet olisi huomioitava palveluissa kautta linjan. Kuitenkaan selkeitä linjauksia lasten ja perheiden parissa työskentelevien ammattilaisten täydennyskoulutukseen nimenomaan tästä näkökulmasta ei ole laadittu, eikä myöskään ole näköpiirissä tapoja, joilla ammattiin opiskelevia koulutettaisiin järjestelmällisesti ja laajamittaisesti tähän teemaan.

Järjestöt pyrkivät toteuttamaan koulutuksia mahdollisuuksien mukaan, mutta ilman järjestelmätasolle integroitua koulutuskokonaisuuksia ei ammattilaisten osaaminen tule pitkään aikaan kattamaan perheiden monimuotoisuutta.

Vuonna 2017 hankkeen toiminnassa saavutettiin seuraavia tavoitteita:

- Osallistuttiin aktiivisesti Lasten ja perheiden palvelujen kokonaisuudistuksen maakuntavaiheen työhön
 - Osallistuttiin LAPEn ohjausryhmätyöskentelyyn
 - Osallistuttiin olennaisiin LAPEn alla toimiviin työryhmiin
 - Koulutettiin muutosagentteja kahdesti
 - Oltiin mukana perhekeskustoiminnan suunnittelussa ja ollaan osallisena Lastensuojelun keskusliiton vuoden 2017 avustusehdotuksessa rahoituksen saanutta perhekeskustoiminnan koordinaatiohanketta
 - Osallistuttiin maakunnallisiin hankkeisiin, erityisenä yhteistyökumppanina EkSote.
- Tehtiin hankkeen arviointisuunnitelma
- Toteutettiin kuntavaalikampanja keväällä sekä muodostettiin verkoston maakuntavaalitavoitteet syksyllä 2017
- Tehtiin verkoston oma perhevapaamalli, nk. Lapsilähtöinen perhevapaamalli (<https://monimuotoisetperheet.fi/perhevapaamalli/>)
- Osallistuttiin kahdesti Sosiaali- ja terveysministeriön järjestämiin perhevapaakuulemisiin, ensin kick-off-tilaisuuteen yhtenä kuudesta paikalle kutsutusta järjestöedustajasta ja myöhemmin myös perhejärjestöille suunnattuun kuulemiseen
- Osallistuttiin perhevapaista käytävään julkiseen keskusteluun sosiaalisessa mediassa ja laadittiin kannanotto perhevapaista yhteistyössä SAK:n kanssa
- osallistuttiin lain lapsen hullosta ja tapaamisoikeudesta kokonaisuudistuksen seurantatyöryhmään, tavattiin varsinaisen työryhmän jäseniä sekä lausuttiin työryhmän mietinnöstä
- Laadittiin järjestöjen yhteinen kannanotto: Maakuntien ja järjestöjen yhteistyö turvattava sote-uudistuksessa
- koostettiin järjestöjen olemassa olevaa työelämää koskevaa tietoa
- toteutettiin monimuotoisille perheille suunnattu työelämän käytäntöjä kartoittava kysely
- kerättiin tietoa siitä, kuinka järjestöt ovat tähän mennessä pyrkineet vaikuttamaan työelämään

- Tehtiin yhteistyötä Väestöliiton Perheystävällisesti työelämässä -hankkeen kanssa ja järjestettiin ensimmäinen yhteinen koulutustilaisuus
- osallistuttiin työelämä tutkimuksen päiville omalla työryhmällä "suru töissä". Aihekokonaisuus oli ensimmäistä kertaa esillä työelämän tutkimuspäivillä.
- koottiin verkoston järjestöjen hallitusten näkemyksiä verkoston vakiinnuttamisen tavoista
- Järjestettiin verkoston järjestöjen työntekijäpäivä Peurungassa syyskuussa 2017, päivien teema oli SOTE ja LAPE ja päivillä perehdyttiin siihen, kuinka käynnissä olevat sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistukset sekä lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelma vaikuttavat järjestöjen sekä niissä työskentelevien ihmisten toimintakenttään
- jatkettiin yhteistyötä Emma & Elias -ohjelman kanssa
- perustettiin perheiden monimuotoisuuteen keskittyvä tutkijaverkosto sekä sille Facebook-ryhmä
- osallistuttiin sosiaali- ja terveysalan valtakunnallisille messuille sekä koulutettiin ammattilaisia
- Kirjoitettiin artikkeleita perheitä kohtaavien ammattilaisten ammattilehtiin

Verkosto palkittiin vuoden 2017 marraskuussa Alli Paasikiven säätiön ensimmäisellä Perheteko-palkinnolla.

Palkinnon perusteena on innovatiivinen ja luottamukseen perustuva vaikuttava yhteistyö järjestöjen välillä sekä tulokellinen toiminta perheiden monimuotoisuuden tuomiseksi lapsia, nuoria ja perheitä koskevan keskustelun sekä päätöksenteon keskiöön.

Toiminnan mittarit

Vuoden aikana erilaisia poliittiseen vaikuttamiseen tähtääviä tapaamisia oli 85 (64 vuonna 2016, 54 vuonna 2015). Näitä olivat erilaiset yksittäisten päättäjien tapaamiset, puoluekokoukset ja risteilyt, työryhmäosallistumiset ja erilaiset kuulemiset (LAPE, perhevapaaudistus, lapsen huolto- ja tapaamisoikeus).

Hankkeella on sosiaalisessa mediassa tilit Facebookissa, Twitterissä ja Instagramissa. Työntekijät julkaisivat perheiden moninaisuuteen liittyvää ajankohtaista uutisointia. Hankkeen Facebook- sivustolla oli vuoden 2017 lopussa 2046 tykkääjää (1871 vuoden 2016 lopussa). Twitter-tilin seuraajamäärä oli vuoden lopussa 2652 (1962 vuoden 2016 lopussa). Mediaseuranta otettiin käyttöön syyskuussa 2017 ja ajalla syys-joulukuu 2017 mediaseurannan mukaisia artikkeleita oli 51. Lukijoita näillä artikkeleilla oli 3392294.

Hankkeen hallinto, talous ja arviointi

Kaikkea hankkeen toimintaa suunnitteli ja ohjasi johtoryhmä, joka koostuu kunkin jäsenjärjestön toiminnanjohtajista. Johtoryhmä kokoontui vuonna 2017 viisi kertaa

koko päivän kokoukseen, joista yksi verkoston toiminnan vakiinnuttamista koskeva kokous. Hanketta hallinnoivana järjestönä toimi Sateenkaariperheet ry.

Hankkeen kokonaiskustannukset vuoden 2017 aikana olivat 185167,39 €². Suurin osa kuluista oli henkilöstökuluja 101769,05 €, toimintakuluja 48247,55€, joista painatuskuluja 22108,58 € ja ostettuja palveluja 15 247,42 €, sekä toimitilakuluja 10731,36 €.

Hankkeen ulkopuolelta tehdyt hankinnat kilpailutettiin voimassa olevan hankintalain mukaisesti. Hankinnat olivat pienhankintoja. Hankkeen taloutta seurattiin säännöllisesti johtoryhmän kokouksissa ja talousarvion hyväksyi Sateenkaariperheet ry:n hallitus.

Arviointi toteutettiin suunnitelman mukaisesti itsearviointina. Lisäksi ammattilaisille ja opiskelijoille suunnatuista koulutustilaisuuksista sekä verkoston yhteisistä tapahtumista on pyydetty palaute, joka toimii arvioinnin tukena ja työn kehittämisen välineenä. Kaikki opiskelijoilta sekä ammattilaisilta saatu palaute osoittaa, että koulutus on koettu tarpeelliseksi ja hyödylliseksi. Tieto monimuotoisten perheiden erityispiirteistä ja kohtaamisen merkityksestä kuuluu harvoin oppilaitosten omaan opetustarjontaan ja tiedon saaminen koetaan arvokkaana lisänä omaan ammattitaitoon. Tiedon saaminen vähentää stereotyyppistä ajattelua erilaisista perhetyypeistä ja muokkaa asenteita myönteisempään suuntaan.

Myös verkoston jäsenjärjestöjen työntekijöiden palaute yhteisistä tapahtumista on ollut positiivista. Tapahtumat ovat lisänneet työntekijöiden tietoisuutta hankkeesta sekä LAPE- ja SOTE- uudistuksista, verkoston muista järjestöistä ja niiden toiminnasta sekä luoneet mahdollisuuksia yhteiselle toiminnalle ja kollegiaalisen vertaistuen saamiselle. Myös hankkeen työntekijät ovat tulleet lähemmäksi omaa työtä ja yhteydenotto heihin on näin ollen helpottunut.

Suoraan hankkeen ja työntekijöiden toimintaa arvioiva väliarviointikysely verkoston järjestöjen toiminnanjohtajille toteutettiin 11/2017. Kyselyssä toiminnanjohtajat (n=8/10) arvioivat hankkeelle 2 asetettuja tavoitteita, niistä sopimista ja tiedottamista. Lisäksi arvioinnin kohteena olivat LAPE-uudistus ja siihen liittyvä työskentely sekä messujärjestelyt, hankkeen toiminnan eteneminen, resurssien tasapuolinen kohdentuminen jäsenjärjestöihin ja sisäinen sekä ulkoinen viestintä. Tulokset esiteltiin johtoryhmälle 12/2017. Niiden mukaan hanke toimii tuloksellisesti ja vastuullisesti. Työntekijöiden resurssit jakautuvat tasapuolisesti ja viestintä yhteistyökumppaneiden välillä on toimivaa. Jokainen mukana oleva jäsenjärjestö on kokenut voivansa vaikuttaa hankkeessa määriteltyihin tavoitteisiin. Yhteistyö on tuonut lisää osaamista järjestöjen vaikuttamistyön osaamiseen ja vapauttanut resursseja järjestöjen omaan perustehtävään. Verkoston toiminta koetaan myös toiminnanjohtajille tärkeänä vertaistukena omassa työssä järjestön esimiestehtävissä. Väliarviointiraportti valmistuu tammikuussa 2018 ja sen on luettavissa verkoston www-sivuilla.

² Perustuu alustavaan tuloslaskelmaan. Vuoden 2017 lopullisen tuloksen vahvistaa Sateenkaariperheet ry:n hallitus ja tämän toimintakertomuksen luvut korjataan tämän jälkeen vastaamaan lopullista tulosta.

Arviointi perustuu tarkoituksenmukaisuuteen. Se toteutuu jatkuvana ja sillä pyritään hyödyttämään hankkeen toimintaa. Arvioinnin kohteena ovat toiminnan prosessit, työskentely, tuotokset ja vaikuttavuus. Tavoitteena on tuottaa tietoa hankkeen toiminnan vaikutuksista ja vaikuttavuudesta sekä parantaa tulosten laatua. Jatkuvalle arvioinnille on myös kyetty näkemään prosessien toimivuus, kustannustehokkuus sekä toimintaan liittyvät riskitekijät.